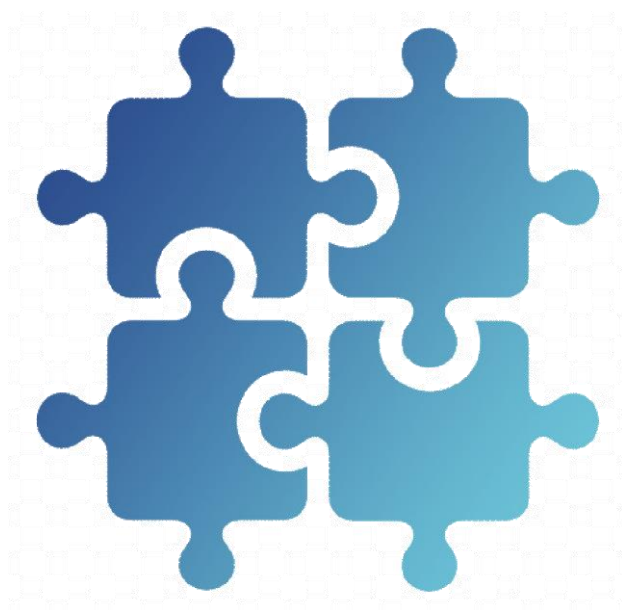

Az Ö.T.V.E.N. Program gyakorlati alkalmazása a fejlesztő nevelés-oktatásban, a súlyosan halmozottan sérült autista fiatalok körében

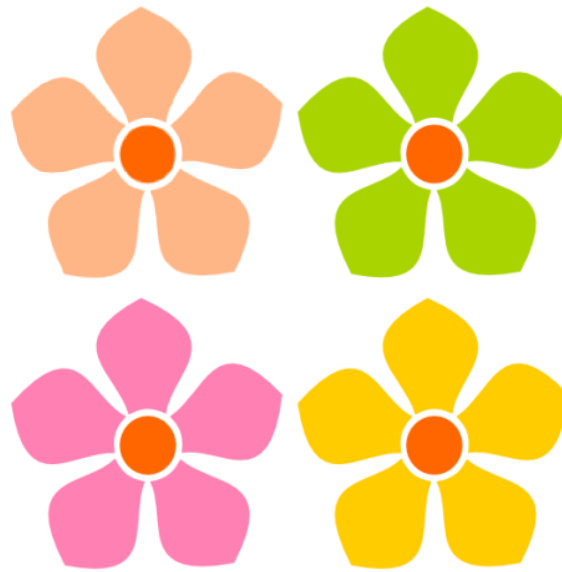

EFOP - 3.1.6-16-2017-00045

„JÓ GYAKORLAT”

Az Ö.T.V.E.N. Program gyakorlati alkalmazása a fejlesztő nevelés-oktatásban, a súlyosan halmozottan sérült autista fiatalok körében

A kiadvány a Fiona Speirs: Ö.T.V.E.N. Önismeret, Társas Viselkedés és Egészségnevelés (Geobook Hungary Kiadó, 2014.) című oktatási program autizmussal élő tanulók számára 1-8. fejezetének gyakorlati alkalmazása. A fejezetek címei az eredeti mű fejezet címeivel megegyeznek.

ÍRTA:

□ Az Ö.T.V.E.N. Program gyakorlati alkalmazása a fejlesztő nevelés-oktatásban, a súlyosan halmozottan sérült autista fiatalok körében: **Fülöpné Szalai Ágnes—gyógypedagógus**

□ A tanulók képességeinek átfogó leírása: **Molnárné Gál Csilla—gyógypedagógus** □

Fotókat készítette: **Drenyovszki Renáta—gyógypedagógiai asszisztens**

Esély Pedagógiai Központ EGYMI—Békéscsaba **EFOP**

- **3.1.6-16-2017-00045**

2021.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Előzmények	3
Problémafelvetés	3
Kiindulási pont	3
Megelőző tevékenységek	3
A munka leírása	4
Bemutató	4
Mit jelent a gyakorlatban a sérülés specifikus módszerek adaptálása?	4
A csoportban alkalmazott további specifikus eszközök, módszerek	5
Hosszú távú cél	5
Az öt tanév alatt elért eredmények	5
A téma tárgyalása, részletes kifejtése	5
Javaslat	5
8 fejezet/ témakör	6
Téma kifejtés-feldolgozás	7
1. Én és a külsőm	7
2. Én és a személyiségem	9
3. Én és a testem	12
4. Én és az érzelmeim	16
5. Én és a viselkedésem	19
6. Én és a kapcsolataim	21
7. Én és a nemiségem	38
8. A biztonságom és az egészségem megőrzése	41
Aktualitás	44
PCR-TESZT folyamatára	44
Védőoltás-folyamatára	45
Sérülésspecifikus módszerek, protetikusan környezet	46
MELLÉKLETEK:	
"K." képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.	50
"M" képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.	57
"K" képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.	64

”A” képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.	71
Felhasznált szakirodalom	78

Bevezetés

Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat jogelődje a Fogyatékosok Ápoló Gondozó Otthona 1978-ban létesült, egyetlen intézményként, amely kiskorú fogyatékosokkal élők bentlakásos ellátására szakosodott. Fenntartója: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság. Az intézmény többféle ellátási forma megszervezését biztosítja. Súlyos és középsúlyos értelmi fogyatékos, illetve halmozottan fogyatékos személyek ellátásával foglalkozik, akiknek oktatása, foglalkoztathatósága, gondozása csak intézményi keretek között oldható meg.

Előzmények:

Az FSZK (Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.) Nyolc Pont- Az autista személyek ellátórendszerének országos szintű komplex innovációja szakmai tanácsadó hálózat és koordinációs központ kialakítása c. TÁMOP-5.4.11.-12/1.-2012-001 projekt keretében 2015-ben elindult a szolgáltatásban részt vevő autizmussal és társuló fogyatékosokkal élő fiatalok és gyermekek speciális szükségleteinek megfelelő magas szintű szolgáltatás és intézményi környezet kialakítása.

Problémafelvetés:

A fejlesztő nevelés-oktatás területén nincsenek kidolgozott eszközök, módszerek, ezért igény lenne a szakemberek részéről e területen jelentkező hiánypótlásra egy kidolgozott autizmus specifikus módszert és eszközt adaptálni, mely nagyban segítené az ellátottak életminőségének javítását.

Kiindulási pont:

Az Esély Pedagógiai Központ által 2015-ben a súlyosan-halmozottan sérültek ellátására fejlesztő nevelés-oktatás keretében négy csoport szerveződött. Az „AUT-Ó” CSOPORT-ban, az eddig bevált gyakorlat kibővítéseként, elkezdődött az **Ö.T.V.E.N. Program** adaptálása és fokozatos kiépítése, az autizmus specifikus módszerek és eszközök bevezetése mellett. Mindez a projekthez szervesen kapcsolódva, a helyi igényeknek megfelelően történt.

Megelőző tevékenységek:

Az autizmussal élők esetében gyakran használjuk az informális felmérés eszközét, melyek nem adnak standardizált eredményeket, de olyan adatokat igen, amelyek kiinduló pontjai lehetnek a fejlesztésnek.

Ezt kiegészítve használjuk a TARC fejlődési kérdőívet.

Mindezek összességében információt nyújthatnak az egyes készségek, képességek adott szintjéről.

A munka leírása

Bemutató:

A 2015-ben induló „AUT-Ó” CSOPORT 4 fő fiatal fiúval indult el, akik súlyos, halmozottan sérült autista fiatalok. Szakemberek: 2 fő gyógypedagógus, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens.

A 2020/2021-es tanévben 4 fő (2 fiú és 2 lány) a csoport létszáma. 1 fiatal nem beszélő, 3 fő beszélő, 3 szobatiszta, 1 fő nem szobatiszta. 1 főnek van heti szintű családi kapcsolata. Olyan fiatalok, akik a spektrum szélesebb skáláján mozognak.

A csoport munkája heti terv alapján heti 20 órában 4 tevékenység köré szerveződik:

- 1) Reggeli kör/ Kommunikáció
- 2) Ábrázolás-alakítás/ Szűkebb és tágabb környezet
- 3) Játék, szabadidős tevékenység/ Snoezelen terápia
- 4) Mozgásnevelés

Mit jelent a gyakorlatban a sérülés specifikus módszerek adaptálása?

Az első lépés a tanterem környezetének (protetikus környezet) kialakítása.

Tér és idő strukturálása, napirend bevezetése, folyamatábrák, megerősítő támpontok (zsetonggyűjtő), munkarend, munkaszervezés. A továbbiakban autizmus specifikus eszközök és módszerek folyamatos és fokozatos kiépítése.

Rövid távú célként, mint autizmus specifikus módszer az Ö.T.V.E.N. Program adaptálása kezdődött el.

Ez a szemlélet az összes tevékenységet áthatja, de a négy tevékenység közül a Szűkebb és tágabb környezetben konkretizálódott.

Az Ö.T.V.E.N. Program 10 fejezetéből a fiatalok és az intézmény igényeihez igazodva, 8 témakör került be tananyagként adaptálva a módszerbe. Az egyéni képességeknek és témaköröknek megfelelően személyre szabott vizuális támogató eszközök használatával (folyamatábrák, alaplapon, kártyák, viselkedés és szabálykártyák, kommunikációs és viselkedésszervezést segítő emlékeztetők, választótáblák), nem beszélőknél egyénre szabott gesztushasználat kialakításával (jelnyelvi elemek) nagyon apró lépésekre lebontva történik a témakörök feldolgozása. Egy témán belül szükség szerint többféle feldolgozási módot is alkalmazva.

Az eltelt évek alatt az egyéni igényekhez, képességekhez, elsajátított ismeretekhez és lehetőségeinkhez igazodva folyamatosan bővül és mélyül e témakörök tartalma. A heti **rehabilitációs órák** is szervesen kapcsolódnak az aktuális tananyaghoz, egyéni igényekhez, figyelembe véve, hogy hol van szükségük megsegítésre, gyakorlásra a fiataloknak.

A csoportban alkalmazott további specifikus eszközök, módszerek

ÉN-könyv, választótábla, mobil napirend, folyamatábrák, struktúrált önálló feladatok készlete: munkadobozok, alaplapok. Boardmaker, érzelmi hőmérő-CAT-Kit, kommunikációs és viselkedésszervezést segítő emlékeztetők (viselkedés, szabálykártya, zsetonok, Time timer, PECS kártya). Babzsák Fejlesztő Program (BFP)

Hosszú távú cél:

Napi szükségleteknek megfelelő korszerű és hatékony módszer kialakítása: sérülésspecifikus ellátás, elemi szociális készség kialakítása, fejlesztése, munkakészség fejlesztése, önmagáról való ismeretek bővítése, lehetőségekhez mért önállóság kialakítása.

Az öt tanév alatt elért eredmények:

A specifikus módszerek és eszközök segítségével a fiatalok intézményi környezetének adaptálása.

Olyan készségek célzott fejlesztése (önellátás, a társas együttéléshez szükséges elemi viselkedésformák, munkakészség), amelyek az intézményi életre készítik fel.

Olyan rendszer kialakítása, amely figyelembe veszi a fiatalok szükségleteit ezzel jelentősen javítva intézményen belüli életminőségükön.

A téma tárgyalása, részletes kifejtése:

Az Ö.T.V.E.N. Program 10 fejezetéből - megismerve az előző évben a fiatalok igényeit, szükségleteit, intézményi életét - 8 témakört emeltem ki és adaptáltam a csoportra, mint korábban említettem, mindez a szűkebb és tágabb környezetben valósul meg. Egy-egy témával kb. 4-5 hetet foglalkozunk, persze itt is figyelembe vesszük a csoport igényeit, a fiatalok képességeit, életkorát, a tananyag tartalmát, nehézségi fokát.

Javaslat:

Az eltérő feltételek miatt javaslom, hogy mindenki az intézményi adottságoknak, igényeknek megfelelően adaptálja a számára kitűzhető reális célokat. Figyelembe kell venni az adott csoport, tanuló képességeit, igényeit, életkori és nemi sajátosságait, a fejleszthetőség kiindulási szintjét, a sérülés fokát, aktuális állapotát, haladási tempóját. A témaköröket, feladatokat kis lépésekre hetekre, hónapokra lebontva igyekezzünk megvalósítani, akár gondozási feladatokba ágyazottan is megjelenhet egy-egy téma. A fiatalok szükségleteit figyelembe véve a mindennapi életben tudjon kérni, segítséget kérni, szólni, jelezni, ha valami fáj, vagy ha valamit szeretne, tudja kitől, miben kérhet segítséget. A legfontosabb szempont az életminőség javítása, a lehetőségekhez mért önállóság kialakítása, hogy intézményi keretek között méltó körülmények között éljenek.

8 fejezet/ témakör:

1. Én és a külsőm
2. Én és a személyiségem
3. Én és a testem
4. Én és az érzelmeim
5. Én és a viselkedésem
6. Én és a kapcsolataim
7. Én és a nemiségem
8. A biztonságom és az egészségem megőrzése

Téma kifejtés-feldolgozás

1. Én és a külsőm

Célja:

A fiatal teljes néven be tud mutatkozni, akár más helyzetben is intézményi keretek között pl: orvosnál. „Én” tanítása gesztussal kísérve. Önfelismerés fényképen, tükörben. A mindennapi rutinok során is megjelenik és jól használható (pl.: saját helyének beazonosítása az asztalnál fénykép alapján, vagy a reggeli köszöntésnél) Ki van itt? táblán saját színének megfelelően fotójának kiválasztása és elhelyezése. Felismeri és megnevezi külső tulajdonságait. Képes saját és mások nemiségét azonosítani. Életkorát segítséggel (vizuális és szóbeli) beazonosítja. Fő testrészeit, érzékszerveit és annak funkcióját ismeri.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

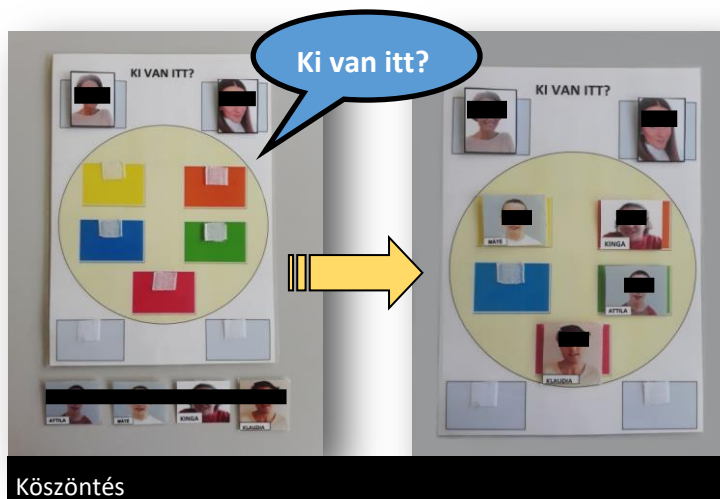
- ☐ Bemutatkozás „én” gesztushasználattal E/1. személyben teljes név használata: Én XY vagyok.
- ☐ Külső tulajdonságok: magas-alacsony, (gesztussal tanítva), nemiség kiválasztása hívóképről: fiú-lány, szem, hajszín
- ☐ Nem beszélőknél: választás, mutató önmagán hívókép segítségével: saját fotó, nemiség képek.
- ☐ Életkor: hány éves vagyok: jobb képességűek számkártya segítségével kirakják és mondják

Példa: Én XY vagyok. Magas fiú vagyok. Barna rövid a hajam, barna szemem. 21 éves vagyok.

- ☐ Egész alakos fotó: önfelismerés, kiválasztás
- ☐ Fő testrészek megnevezése: egész alakos képen, saját testén való tájékozódás, majd tükör előtt testrészek megnevezése, megnevezésre megmutatása.
- ☐ Alacsonyabb szinten, nem beszélőknél: testrész baba kép levehető elemekkel
- ☐ Levehető testrészképről a fő testrészek önmagán, a megfelelő testrészén való elhelyezése pl.: fej, nyak, törzs, lábak, karok
- ☐ Mi van a zsákban? játékosan a tanultak feldolgozása: filc anyagból testrészek, érzékszervek felismerése, megnevezése, megnevezésre megmutatása ☐ Érzékszervek: filc anyagból: szem, orr, száj, nyelv, fül.
- ☐ Érzékszervek feldolgozása funkciójuk szerint: kártyák segítségével, megnevezés, megmutatás. Beszélgetés mivel mit csinálunk Pl.: szemünkkel látunk

Tanulói pad

Köszöntés

Nemiség

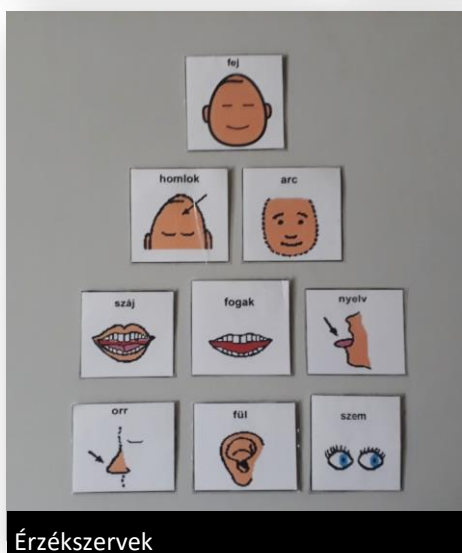
Egész alakos képek a csoport tanulóiról

Baba levehető testrészekkel

Testrészek

Érzékszervek

Testrészek, érzékszervek filc anyagból

2. Én és a személyiségem

Célja:

Önmagáról való tudás tanítása.

Külső és belső tulajdonságok, egyéni jellemzők, kedvelt elfoglaltságok.

Személyre szabott mappában összegyűjtve tudjon beszélni rövid mondatokban szabadidős elfoglaltságairól, vagy megtudja mutatni képekben.

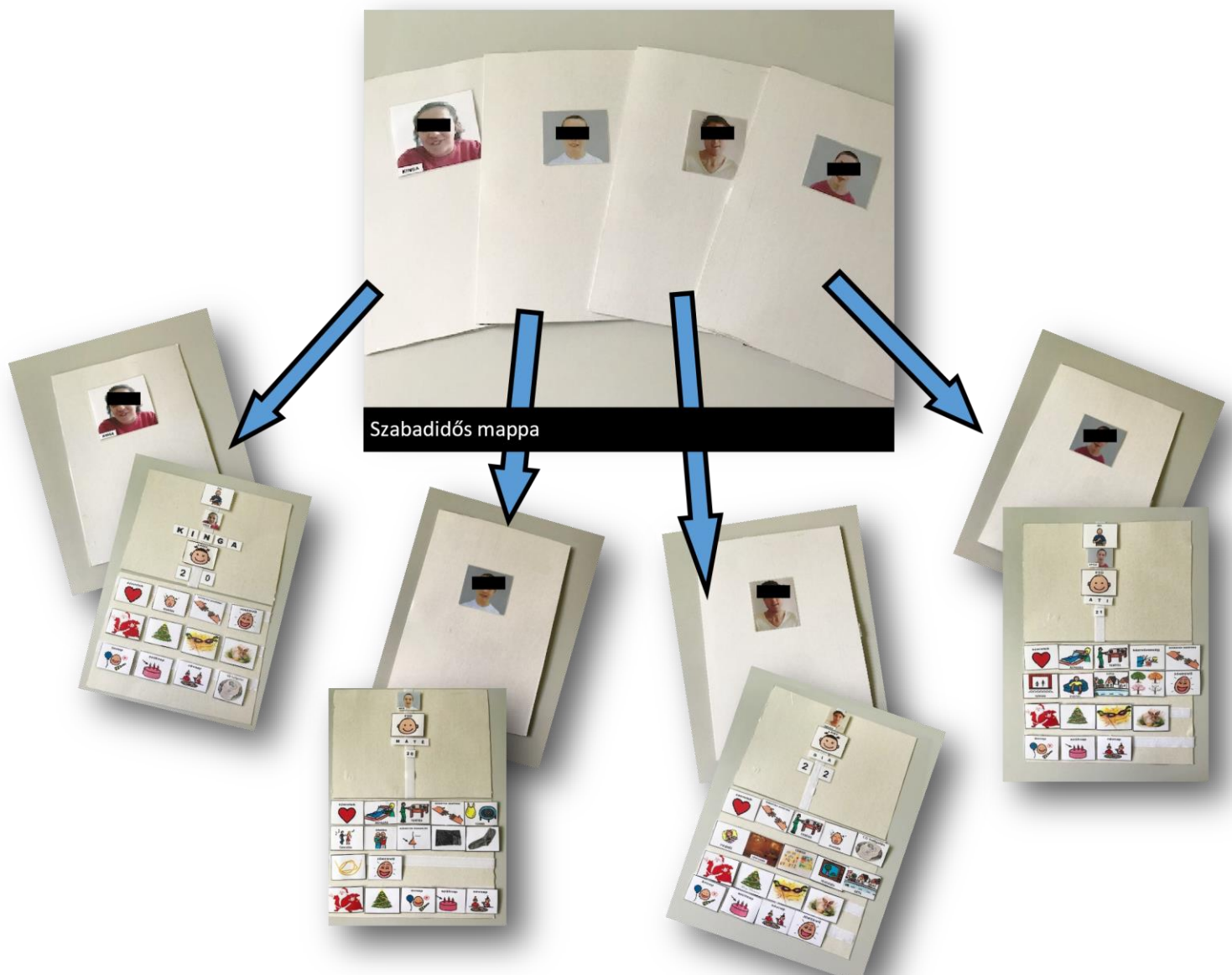
Szimbólumok tanítása (szeretem-nem szeretem) választásos helyzetek teremtésével döntési helyzet kialakítása: étel-ital fotók válogatása.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- ☐ Bemutatkozás-teljes név használata, nem beszélőknél „én” gesztushasználat
- ☐ Nemiség beazonosítása: fiú-lány (kártya segítségével)
- ☐ Külső tulajdonságok: magas-alacsony, szem, hajszín Pl.: barna rövid a hajam, barna a szemem
- ☐ Jobb képességűeknél: névkártya segítségével keresztnév kirakása, számkártya segítségével életkor megnevezése
- ☐ Kedvenc elfoglaltságom, időtöltésem: egyéni listázás képekben egyénre szabott kártyák segítségével, listázva a szabadidős tevékenységeket.
- ☐ Beszélgetés kezdeményezése: szabadidőmben ezt szeretem csinálni
- ☐ Belső tulajdonságok: jó és rossz. Megerősítve vizuálisan (szín és piktogram) belső tulajdonságaim: ez jó: szeret ölelni, segíteni (listázva képekben), ezen még javítani kell: nem verekszek, nem iszok kávé.
- ☐ Étél-ital kártyák felismerése és megnevezése.
- ☐ Kedvenc étel-ital fotók válogatása hívóképpel. Listázás, válogatás piktogramok segítségével: szeretem-nem szeretem.

Bemutakozás

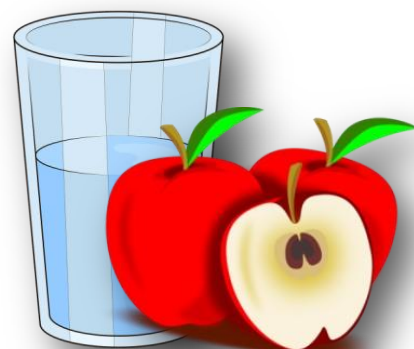

Mappa: belső tulajdonságaim

Étel-ital kártyák válogatása

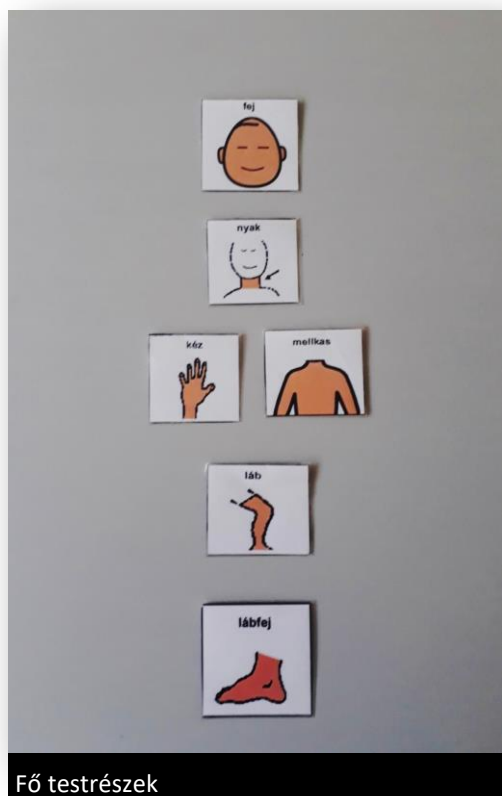
3. Én és a testem

Célja:

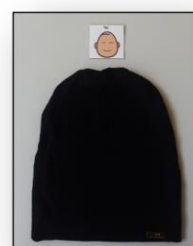
Felismeri és megnevezi az emberi test részeit. Testrészek, évszak, ruházat és nemiség szerint képes megnevezni, válogatni, egyeztetni. A mindennapi önellátás vagy gondozási tevékenységek során jól alkalmazható útmutató.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- Fő testrészek (fej, nyak, karok, törzs, lábak) felismerése, megnevezése, megmutatása önmagán. Többféle feldolgozási módban képességeknek megfelelően: levehető testrész babakép, boardmaker testrészek, filc anyagból testrészek.
- Az aktuális évszak (ősz-tél) ruháinak felismerése, megnevezése, válogatása hívóképek segítségével. (sapka, sál, kesztyű, pulóver, nadrág, csizma, kabát). Kép megfelelő ruházatra való ráhelyezése és fordítva ruhadarabok válogatása hívókép szerint.
- Irányított beszélgetés, magyarázat reggeli öltözködés közben, gondozási tevékenységbe ágyazottan a nap folyamán. Melyik testrészre mit veszel fel? Konkrét ruhanemű felvétele a megfelelő testrészre.
- Ruhaneműk válogatása, csoportosítása testrészenként.
- Beszélgetés, szemléltetés: Fiú-lány öltözet megkülönböztetése, négy évszak szerinti öltözködés vizualizálva képekkel.

Ruhanemük válogatása testrészenként

Négy évszak szerinti öltözködés

Fiú és lány öltözet megkülönböztetése

4. Én és az érzelmeim

Célja:

Saját érzelem beazonosítása képről. Mások arckifejezéseinek értelmezése: pl.: tanítás során vagy gondozási helyzetben tudja értelmezni a pedagógus, segítő arcán látható alapérzelmeket (vidámszomorú). Alapérzelmelek felismerése, megnevezése, szortírozása fényképről hívókép segítségével.

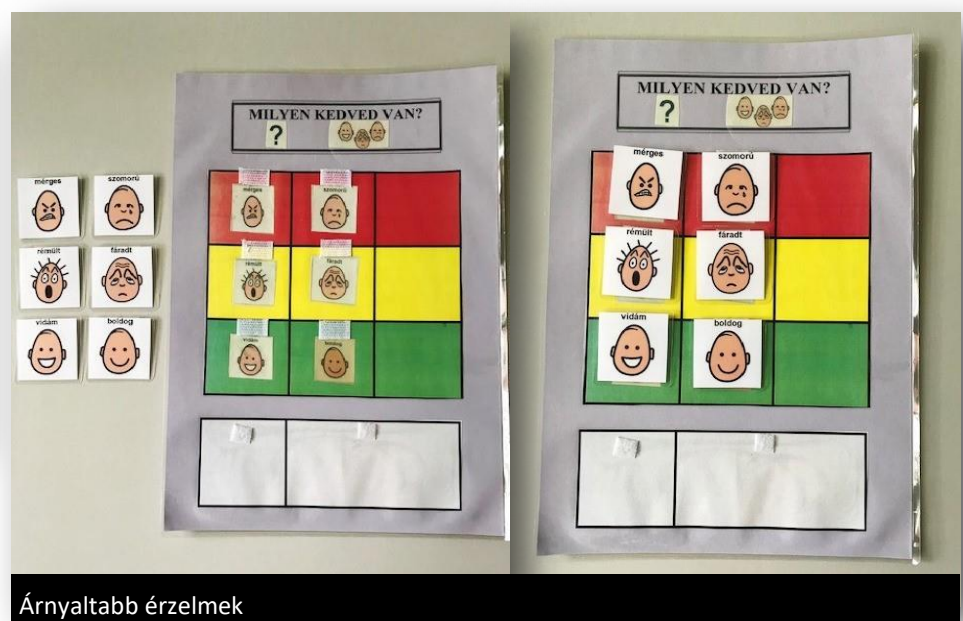
Árnyaltabb érzelmek felismerése és megnevezése.

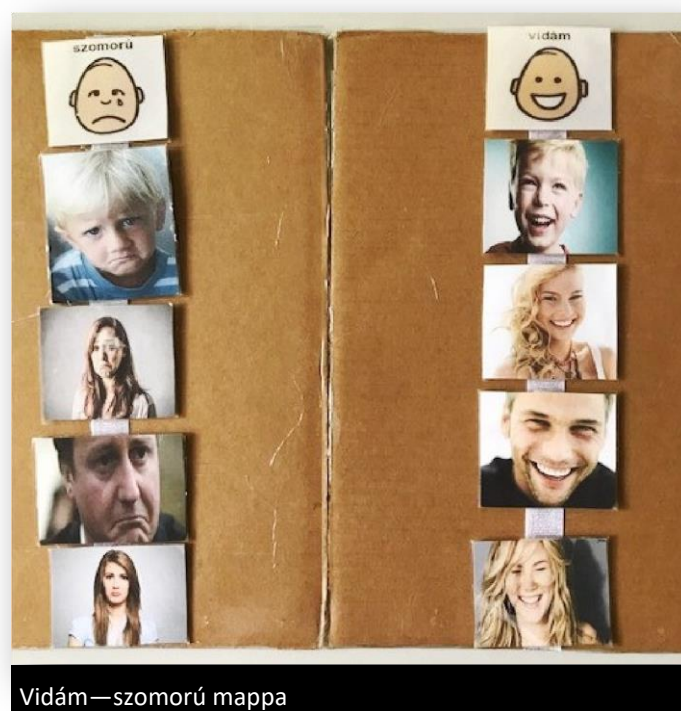
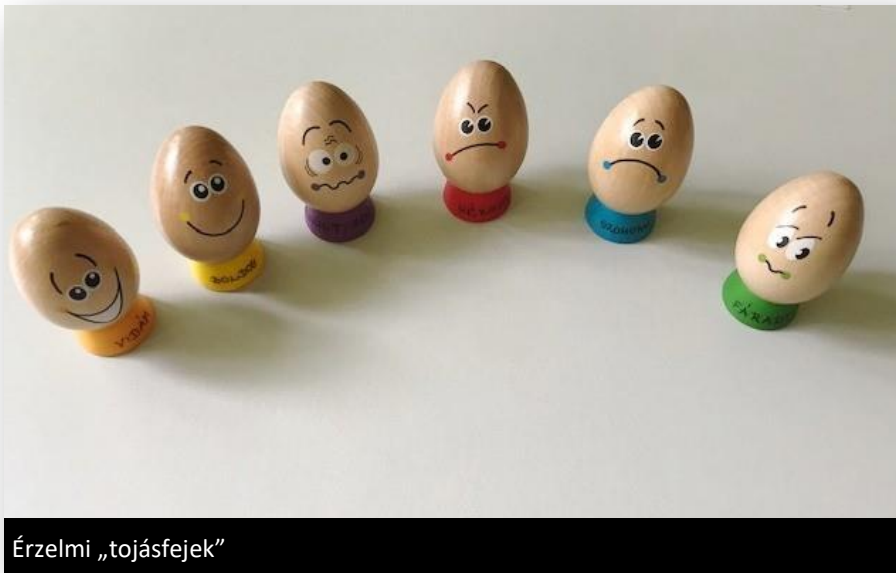
A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- Érzelmi hőmérőn az aktuális érzelem jelölése: Milyen kedved van ma? Vidám vagy szomorú?
- Beszélőknél kiválasztás után megnevezés, nem beszélő fiatalnál érzelmi állapot kiválasztása és megmutatása az érzelmi hőmérőn.
- Gyengébb képességűeknél: az általunk elkészített, személyre szabott érzelmi tábla használata két kártyával: vidám-szomorú
- Tükörbe grimaszolás. Gondozási feladatok során Pl.: reggeli mosakodásnál tükörbe grimaszolás szóbeli irányítás (vidám-szomorú), vagy szükség esetén hívókártya mellett
- Érzelmi táblán árnyaltabb érzelmek felismerése, megnevezése
- Páros munka: megnevezésre kép kiválasztása, társának átadja, aki képet-képpel egyeztet az érzelmi táblán
- Képek segítségével grimaszolás: rémült, fáradt, boldog, mérges, vidám, szomorú.
- „Érzelmi tojásfejek”: tojásfejekhez boardmakerek társítása.
- Fényképek (női, férfi, gyerek, fiatal, öreg) válogatása mappában hívókép segítségével: vidámszomorú.
- Tanultak általánosítása egyéni helyzetben: Babzsák. Utánozd le azt, amit mutatok képen!

Személyre szabott érzelmi tábla

5. Én és a viselkedésem

A társas együttéléshez szükséges alapvető, elemi viselkedési szabályok kialakítása és betartása alapvető fontosságú a csoportban való együttműködéshez. Előzetesen szükséges felmérni, hogy az adott csoportnak, vagy tanulónak milyen viselkedésszabályok vannak, melyek jelentősen megnehezítik a csoport, vagy a fiatal életét, szociális kapcsolatait. Melyek azok az élmények, események, helyzetek, személyek, melyek feszültséget okozhatnak számukra. Meggyőződésem, hogy a viselkedésszabályok elsősorban a meg nem értettségéből fakadnak, hiszen nem felejtjük el, hogy súlyos, halmozottan sérülteknél jelentősen nehezített, vagy hiányos a kommunikáció. Ehhez társul még az autizmus széles spektruma is, amely sokszor elfedi a valóságot. Kiemelten **fontos cél** a viselkedés hátterének megismerése.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- Viselkedés szabályozó kártyák felismerése, megnevezése.
- Saját és társak kártyáinak az ismerete. Mikor, kinél használjuk személyre szabottan. Ki kapja ezt a kártyát? Miért kapja?
- Nem beszélő fiatalnál: megnevezésre rámutatás vagy kártya átadása.
- Szabály-jutalom mappa használata: kártyák szortírozása egyénileg hívókép segítségével. (zöld-piros szín).
- Vizualizált viselkedés szabályozás. Helyes viselkedés-szabály betartása esetén jutalom jár. Vizualisan támogatva a betartásért járó jutalmat.
- Egyéni viselkedési szabályok: pl. (kérek várj, ne beszélj, vigyázz a társaidra, tilos a nővérajtón bemenni és kávét inni) a szabály betartásáért egyéni jutalmi rendszer használata. (zokni, kávé)

zacskó, parfümös üveg szaglása, zseton rendszer).

SZABÁLY

JUTALOM

6. Én és a kapcsolataim

Célja:

Szűkebb környezetben tudjon tájékozódni. Ismerje és értse a kapcsolatait: társak, szobatársak, gondozók, segítők, fejlesztők, családtagok. Szociális készségek tanítása. Szociális köröknek megfelelő viselkedés elsajátítása.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

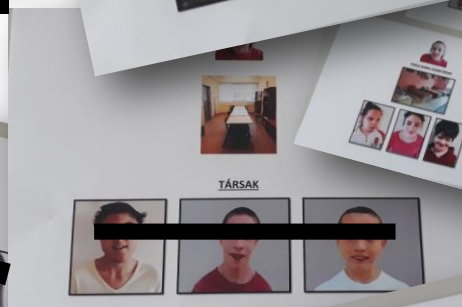
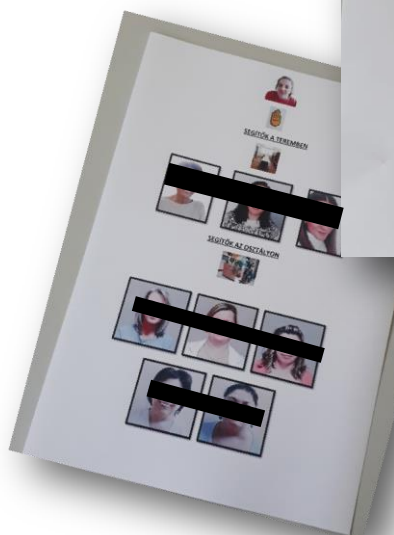
- ☐ Önmaga és társai, szobája, szobatársai, segítők felismerése és megnevezése fotóról (teljes név használata).
- ☐ Megnevezésre fénykép átadása.
- ☐ Segítők: pedagógusok a teremben, gondozók az osztályon. A segítők- sárga tenyér képpel vizualizálva.
- ☐ Az osztályon található helyiségek felismerése, megnevezése képről, megnevezésre fotó átadása: szoba, fürdőszoba, wc, ebédlő, játszó, nappali.
- ☐ Beszélgetés: kitől, hol kérhet segítséget. Fotók szortírozása, személyek fényképének társítása: kivel, hol, mit csinál (terem és osztály képe).
- ☐ Családi fotók: családtagok felismerése és megnevezése.
- ☐ Fotók szociális körön való elhelyezése.
- ☐ Én-könyv: ismerős és ismeretlen személyek megkülönböztetése, élmények felidézése.

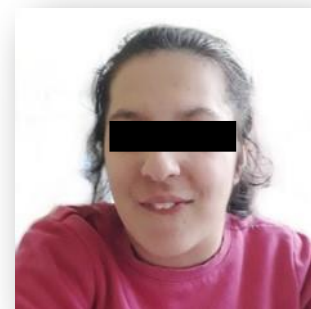

KINGA

ÉN—könyv

SEGÍTŐK A TEREMBEN

SEGÍTŐK AZ OSZTÁLYON

KINGA: csoporttársak

TÁRSÁK

KINGA: szobatársak

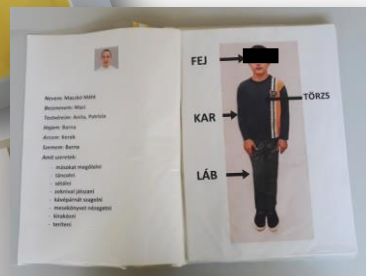

KINGA SZOBA/ SZOBATÁRSÁK

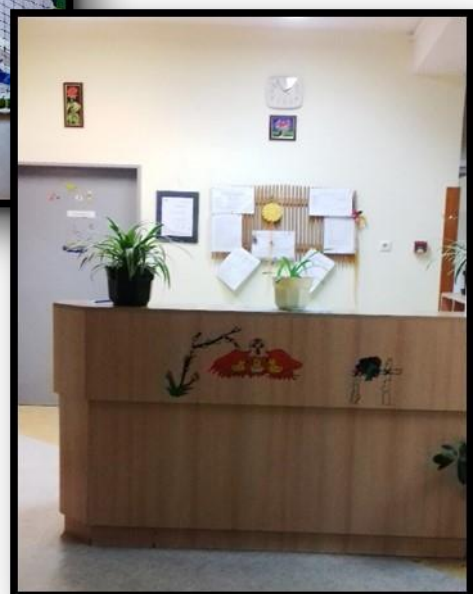

Szociális kör

Kitől, hol kérhetek segítséget?

SEGÍTŐK A TEREMBEN

SEGÍTŐK AZ OSZTÁLYON

MÁTÉ: csoporttársak

TÁRSÁK

MÁTÉ: szobatársak

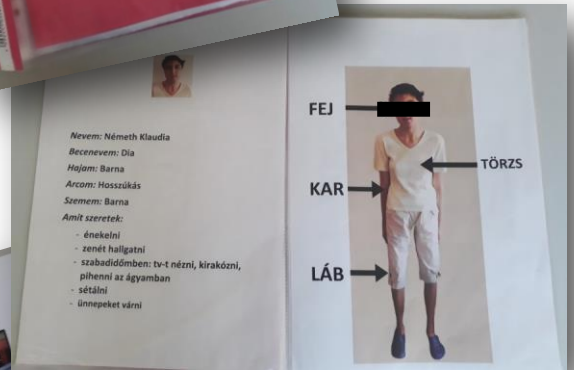
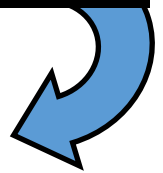
MÁTÉ SZOBA/ SZOBATÁRSÁK

KLAUDIA

ÉN—könyv

KLAUDIA: élettér

KLAUDIA: segítők

SEGÍTŐK A TEREMBEN

SEGÍTŐK AZ OSZTÁLYON

KLAUDIA: csoporttársak

TÁRSÁK

KLAUDIA: szobatársak

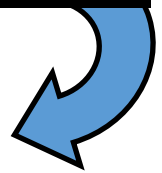

KLAUDIA SZOBA/ SZOBATÁRSÁK

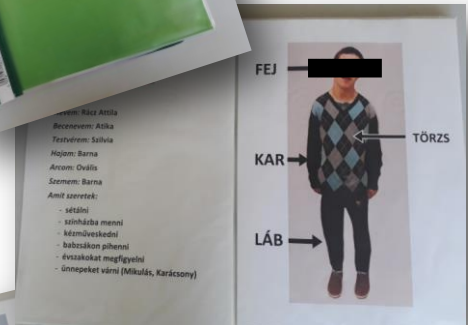

ATTILA

ÉN—könyv

Szociális kör

Kitől, hol kérhetek segítséget?

ATTILA: élettér

SEGÍTŐK A TEREMBEN

SEGÍTŐK AZ OSZTÁLYON

ATTILA: csoporttársak

TÁRSÁK

ATTILA: szobatársak

ATTILA SZOBA/ SZOBATÁRSÁK

7. Én és a nemiségem

Cél:

Az életkornak megfelelő, szexualitáshoz, nemiséghez kapcsolódó szociálisan elfogadható viselkedési formák, szabályok megértése, elfogadása, betartása. Tudja hol, milyen módon viselkedhet. Ehhez kapcsolódóan különböző fogalmak tanítása fontos: intim-nyilvános helyszín, intim testrész, elfogadható-elfogadhatatlan.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- saját nemiség beazonosítása, intim testrész, nemi jegyek,
- Intim testrész meghatározása: fiú-lánynál
- Idővel a testem változik: képek a nemiségről, fiú-lány és annak testi változásairól: babakislány-nagylány-felnőtt nő, baba-kisfiú-nagyfiú-felnőtt férfi.
- Intim és nyilvános helyszín beazonosítása képekkel. Intim: fürdő, mosdó, wc. Nyilvános helyszín: osztályterem, ebédlő, orvosi, fogorvosi rendelő stb.
- Képválogatás: intim-nyilvános helyszín hívóképéhez különböző öltözetű, nők és férfiak képeinek szortírozása
- Szociális szabályok: A különböző helyszíneken (intim és nyilvános helyszín) hol, mit mutathatok meg, mit tehetek, mi a szabály, helyes (elfogadható) és helytelen (elfogadhatatlan) viselkedés.
- Irányított beszélgetés.

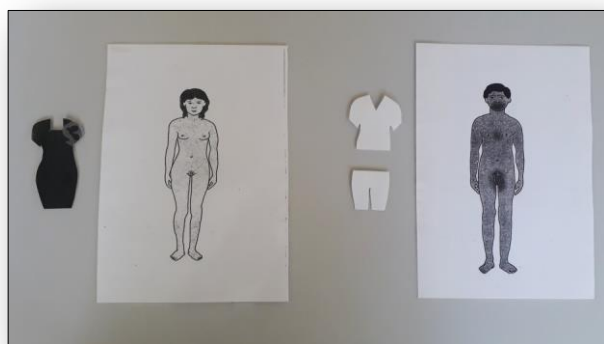
Megjegyzés: Kiemelkedően fontos foglalkozni e témával, hiszen serdülőkortól nagyban befolyásolják a viselkedést a nemi hormonok változásai, gyógyszeresedés, illetve a szexualitásból adódó belső feszültségek.

Idővel a testem változik...

Nemiség

Intim helyek—nyilvános helyek

8. A biztonságom és egészségem megőrzése

Cél:

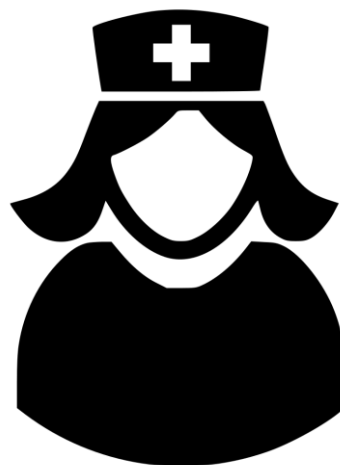
Szűkebb környezetben, tudjon szólni, jelezni, ha valamije fáj, el tudja mondani vagy megtudja mutatni, hogy hol fáj. Tudja, hogy hol, kinek szólhat, kitől kérhet segítséget. Értse, hogy mi történik vele az orvosi, fogorvosi vagy adott esetben intézetben kívüli egészségügyi vizsgálatokon, mely segíti a sikeres együttműködést és egyúttal biztonságot jelent a fiatal számára.

A fenti célok az alábbi feladatokon keresztül valósulnak meg:

- Testrészek beazonosítása: boardmaker képről felismerés megnevezés, saját testén való tájékozódás, nem beszélőknél saját testén megmutatás megnevezésre.
- Fejen lévő érzékszervek, boardmaker képek: szem, fül, orr, száj, fogak. Funkciójuk: mivel hallunk, látunk, szagolunk, beszélünk, eszünk, rágunk.
- Kinek szólhatunk, ha valami fáj. Segítők: gondozók, pedagógusok.
- Mit kell tenni, ha valami fáj. Orvoshoz megyünk. Folyamatábrán az orvosi vizsgálat lépései.
- Mi történik az **orvosnál**? Megvizsgál, meghallgat, megnézi a torkunkat, receptet ír. A gyógyszer lehet kanalas orvosság vagy tableta. Beszedjük a gyógyszert, miután beszedtük meggyógyulunk, jól vagyunk.
- **Fogorvos:** ha fáj a fogunk, fogorvoshoz megyünk- Mappában folyamatábra, fotókkal szemléltetve a vizsgálat eszközei.

Megjegyzés: Intézeti keretek között biztosított az orvosi és fogorvosi ellátás, így a megszokott, fiatalok számára jól ismert helyen készültek fotóink a helyszínről, orvosi szobáról, orvosokról asszisztensről, különböző vizsgálatokhoz, ellátáshoz kapcsolódó orvosi eszközökről. (sztetoszkóp, torokkanál, recept, vérnyomásmérő, lázmérő, injekció, fogorvosi műszerek.)

A **folyamatábrák** az orvosi és fogorvosi ellátásról, vizsgálatról jól ismert eszközökről, helyszínről, személyekről készültek. A fiatalok interaktívan saját maguk is szóbeli irányítás és vizuális megsegítés mellett képesek a vizsgálat vagy az ellátás során alkalmazott eszközöket lépésenként elhelyezni. Érthető, egyértelmű, így egyszerű, rövid mondatokban tud róla beszélni egy jobb képességű kommunikáló fiatal.

Orvosi/fogorvosi szoba

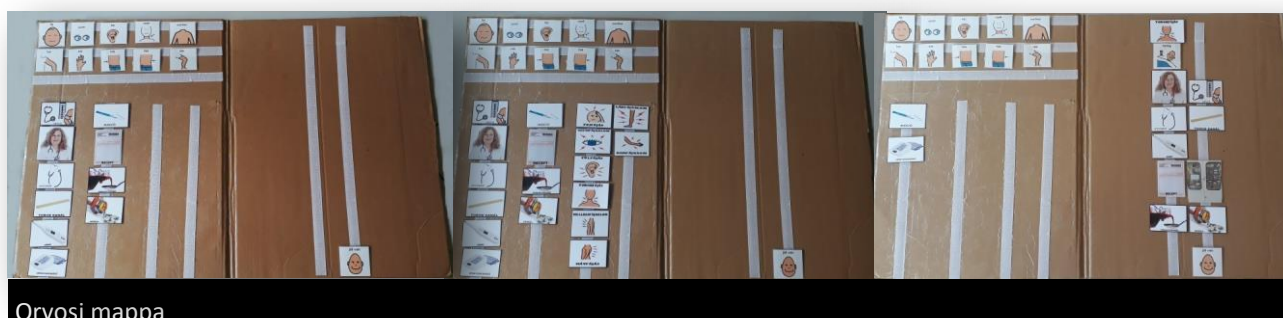
Orvos, orvosi eszközök

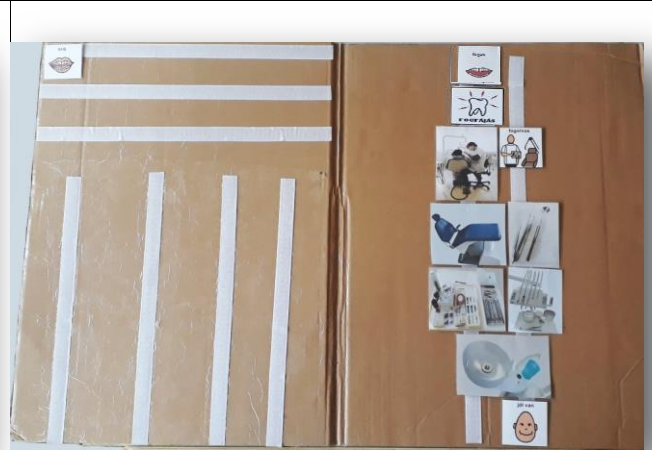
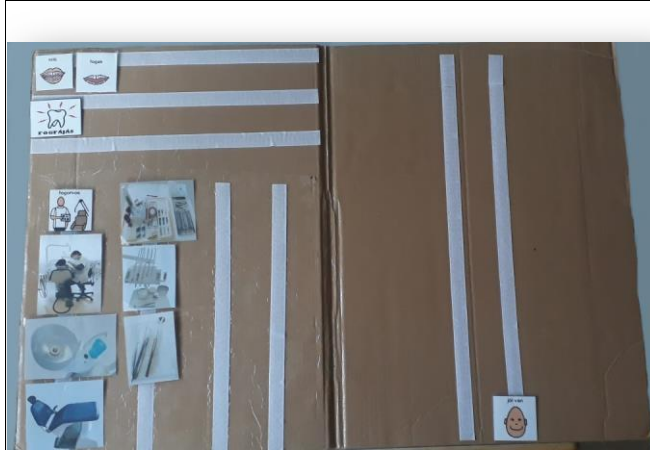
Fogorvos, fogorvosi eszközök

Fájdalomképek

Orvosi mappa

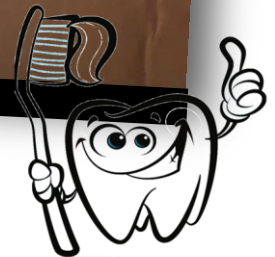
Fogrvosi mappa

Orvosi folyamatábra

Fogorvosi folyamatábra

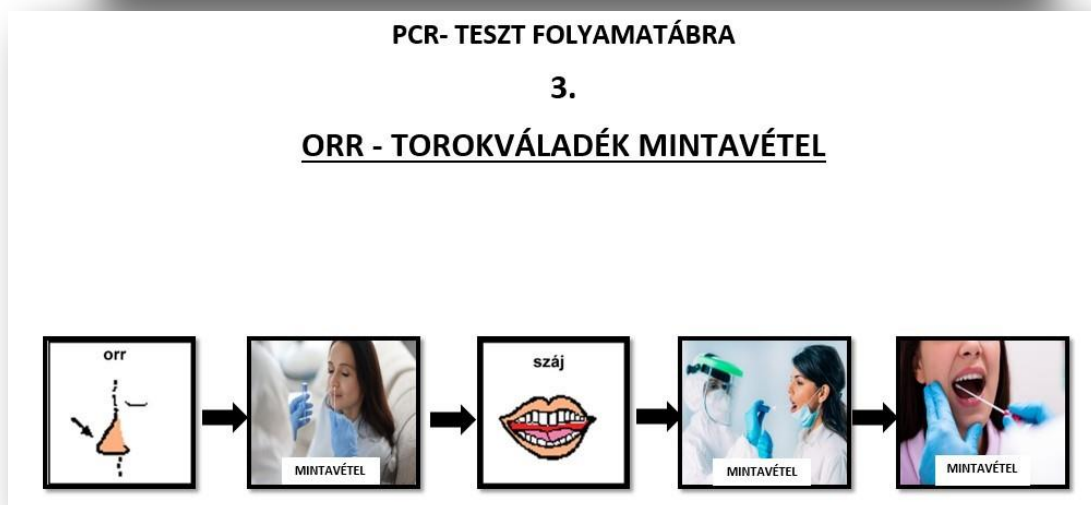
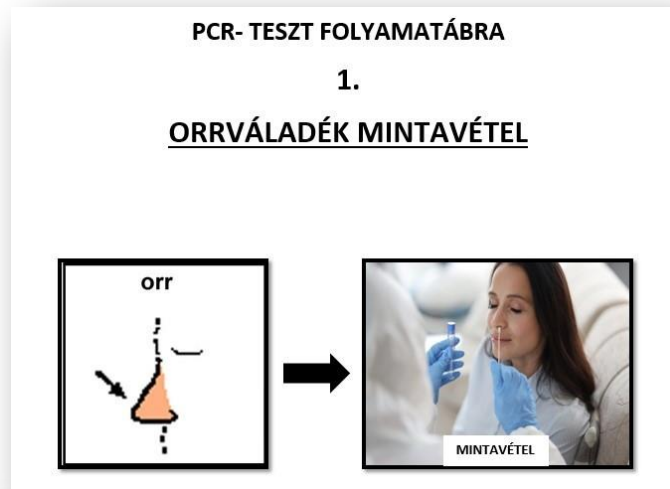
Az elsajátított ismeretek, esetleges hiányosságok ellenőrzése játékos, változatos formában minden fejezet végén, a témakörök feldolgozásaként Babzsák Fejlesztő Program (BFP) keretében történik.

Aktualitás

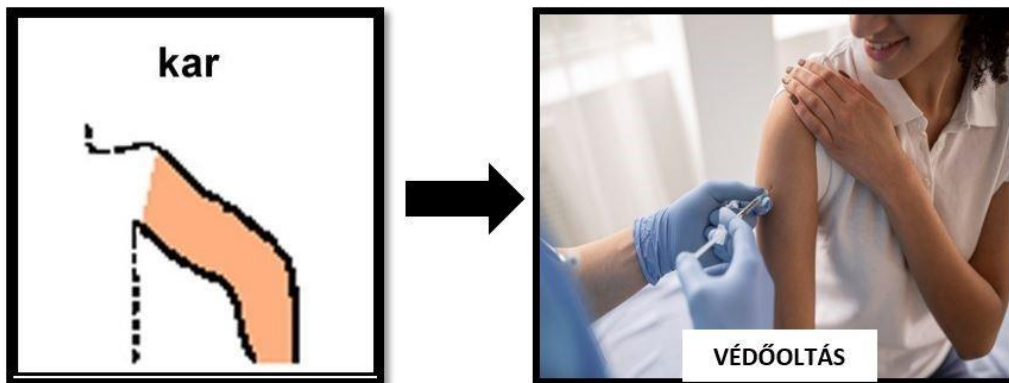
2019. decemberében kitört koronavírus járvány világméreteket öltött. A PCR-teszt elvégzése (feltételezett COVID19 fertőzés esetén) a sérülteknél nehézségekbe ütközik. A zökkenő mentes

tesztelést segíti egy autizmus specifikus folyamatábra, ezért elkészítettünk egyet segítségként, melyet mindenki a saját lehetőségeihez tud formálni.

PCR-TESZT folyamatábra:

VÉDŐOLTÁS FOLYAMATÁBRA

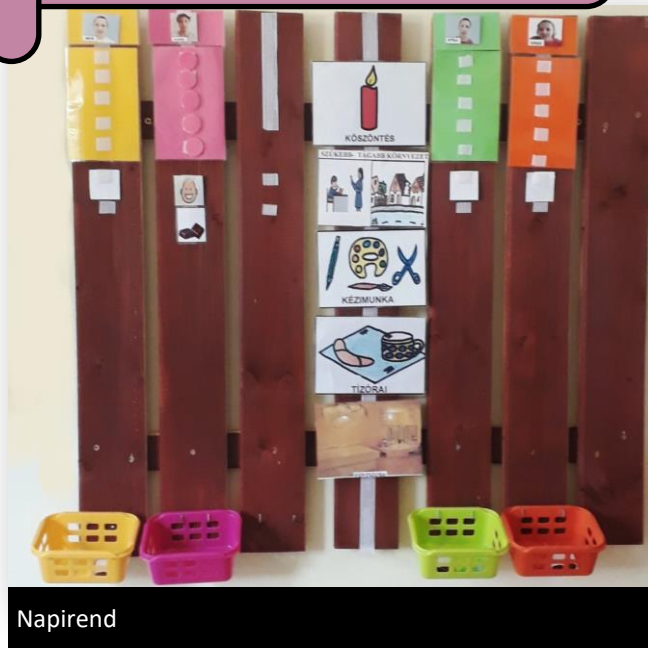

Zárógondolat:

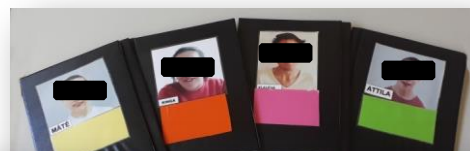
„Az élet értelme a küzdelem, a győzelem vagy a vereség az Istenek kezében van.

Ünnepeljük hát a küzdelmet!”

SÉRÜLÉSSPECIFIKUS MÓDSZEREK, PROTETIKUS KÖRNYEZET

Napirend

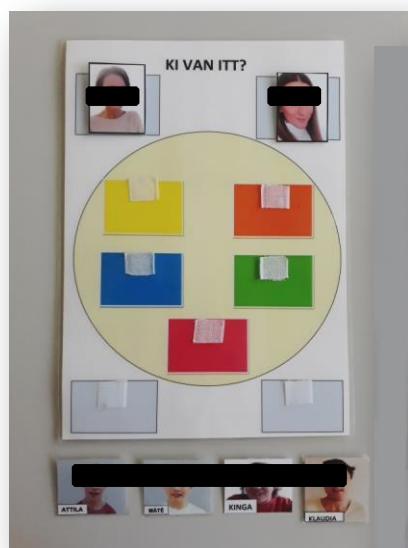
Mobil napirendi mappa

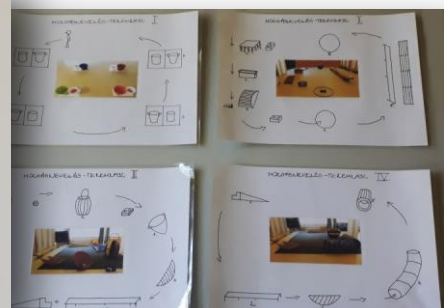
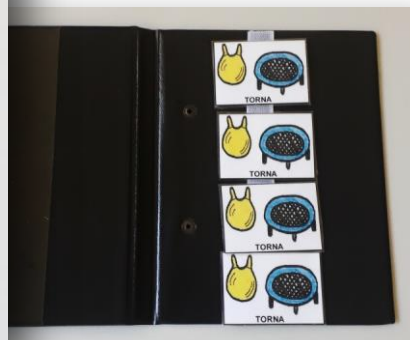
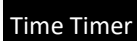
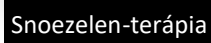

Választó könyv

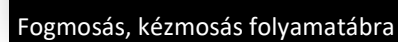
Babzsák

Tornatermi mobil mappa -

Mozgásnevelés négy pálya

WC használat—folyamatábra

„KÓDOS” dobozok

Mellékletek:

”K.” képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.

Név: „K”

Szül. idő: 2000.03.12.

Diagnózis: Súlyos, halmozott fogyatékoság BNO: F72 **Osztály/**

Csoport: Aut-ó csoport

Anamnézis: Kisgyermek kora óta intézményi keretek között él. A törvényes képviselőt nem a szülő látja el. Szülei nem látogatják, családjával semmiféle kapcsolata nincs. Születése után agyvérzést szenvedett, amely maradandó egészségi károsodást okozott, egyik oldalon részleges bénulást. Lassabb, és gyengébb az egyik oldala, az izomerő csökkenése miatt. Sántítva, bizonytalanul jár, és egyensúlyzavarai vannak. A felesleges agyvíz elvezetésére shunt van beépítve az agyába, szinte születése óta. Többször is előfordult már, hogy ez a shunt részlegesen elzáródott, ilyenkor nagyon rossz állapotba került. Többféle gyógyszert szed folyamatosan.

Általános információk: Minden, a személyével kapcsolatos, hivatalos teendőt, ügyet, a számára kijelölt gondnok lát el.

A csoportban heti 20 órában vesz részt a tanítási órákon, és egyéni rehabilitációs fejlesztésben is részesül.

Csoportösszetétel a következőképpen alakult: 4 fiatal van a csoportban 2 lány, és 2 fiú.

Többségük autizmus spektrum zavarral él. A gyerekek közül hárman beszélnek (kommunikációjukra nagymértékben jellemző az echolálás), egy pedig nem. A társait, és az őt körül vevő felnőtteket elfogadta. Társaival kapcsolatot nem kezdeményez. A felnőttekkel szívesen beszélget, elfogadja az érintést, az ölelést, de ő nem kezdeményez. Jól érzi magát a csoportban, általában mosolygós, jó kedélyű. A számára fontos eszközökért, tárgyakért képes összeveszni a társaival, erőszakkal is elveszi tőlük, nem ritkán verekszik is a nála gyengébb intézményben élő fiatalokkal. Rugalmasan tudja kezelni a napirendet.

Választott felmérő eszköz eredményei, és kiértékelése: Mivel leginkább a mérőeszközök közül a TARC-ot használjuk évek óta így ezt választottam.

Mindennapos tevékenység fő terület összpontszáma: 35/50

Motoros ügyesség fő terület összpontszáma: 29/61

Kommunikáció fő terület összpontszáma: 29/38 Szociális

magatartás fő terület összpontszáma: 24/45

Összes nyerspont: 117/194.

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVI KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Kommunikációra, beszélgetésre ritkán törekszik. Szándékát, akaratát nem fejezi ki. Felszólítás után köszön, teljes nevén nevezi a beszélgető partnert. Nagymértékben függ a kommunikációs aktivitása az éppen aktuális kedvétől, állapotától. Legtöbbször csendes, nyugodt. Ha nem tetszik neki valami, megsértődik, és látványosan duzzogni kezd.
- Egy-két szavas mondatokat használ, szókincese szegény. A hozzá intézett kérdések során, nem válaszol a feltett kérdésre, hanem megismétli azt. Beszédében megjelenik az echolálás.
- A környezet hangjait felismeri és el is különíti a beszédhangtól.
- Szeret énekelni, nagyon jó hangja, és dallamfelismerő képessége van. Jó ritmusérzéssel rendelkezik. Sok gyerekdalt, verset, mondókát ismer, és azokat önállóan is elő tudja adni. Az erre használt dalok kártyáiról segítség nélkül felismeri az adott énekeket.
- A beszédszervek állapota ép. Beszéde érthető, tiszta. Beszédtempója lassú, hangereje megfelelő.
- Vizuális támpontokat, szabály és viselkedéskártyát, mobil napirendi kártyát, PECS kártyát használ.
- Több számára már ismer dolog között a PECS kártya segítségével tud választani. Érti a nincs, elfogyott fogalmát.

- Vizuális támogatással, a számára már ismert dolgokról rövid tömondatokban beszél.(Évszakok, az évszakoknak megfelelő öltözékek. Hónapok, a napok nevei. Színek, számok. Dátum.)
- Nevére hallgat, teljes nevén be tud mutatkozni. Szemkontaktust nem vesz fel.
- Egyszerű szóbeli utasítást, kérést megért, és a már megtanult módon végre tudja hajtani azt.
- Kommunikációs bizarrériák és verbalizmus nem jellemzők nála.

KOGNITÍV FUNKCIÓK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Figyelme viszonylag hosszú ideig (akár 5-10 percig is) fenntartható folyamatos motiválással, verbális és vizuális segítséggel. Figyelmének erőssége nagymértékben függ az egészségügyi állapotától. Sokszor beteg, fájdalmai vannak, amit nem képes kifejezni. (Általában azt ismételgeti, hogy: Jól van, jól van! Olyan hangsúllyal, ahogyan őt szokták nyugtatni. Ebből lehet tudni, hogy fáj valamilye.)
- Sokszor fáj a lába, ez kihatással van a viselkedésére és a teljesítményére is.
- Auditív észlelése kiemelkedően jónak mondható, az értelmi képességeihez képest. Állatok, járművek, zajok, hangját felismeri, tudja egyeztetni képpel. Háziállatok hangját utánozza. - Vizuális észlelése jó. Tud tárgyat képpel, képet képpel egyeztetni. Dolgokat főfogalom alá képes rendezni. (férfi-nő, fiú-lány, étel-ital) Tud tevékenykedni formaegyeztető, pakolás, válogatós játékokkal. (Ezeknél a feladatoknál lassú a munkatempója, hiszen csak az egyik kezét képes érdemben használni.) Képes különböző előre megadott szempontok alapján válogatni, csoportosítani, akár háromfelé is.
- Rendszerezés, párosítás, kategorizálás: Képes kártyákkal (pld: gyümölcsöket, zöldségeket, ételeket, ruhadarabokat, állatokat) egyeztetni, válogatni, párosítani, kiválasztani.
- Színeket, számokat egyeztet, megnevez, számképet leolvas. Irányítás mellett képes teljes (év, hónap, nap, nap neve) dátumot, az erre használatos táblára kitenni.
- Alap érzelmeket azonosítja, képeken, embereken felismeri.
- Kedvenc időtöltése, a színes újságok, nagy áruházak szórólapjainak nézegetése, lapozgatása.
- Taktilis-haptikus észlelés. Az érintést eltűri, elviseli, de nem igazán szereti. Nem is kezdeményez ilyen kapcsolatot. Séta alkalmával belekarol a felnőttbe, így érzi magát biztonságban, a mozgásának nehezítettsége, bizonytalan járása miatt.

- Szenzoros érzékenység nem jellemző rá.
- Az én tudata kialakult. A saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kézfogással, teljes nevén bemutatkozik, rutinszerűen használja, a már megtanul, begyakorolt gesztusokat. Felismeri, ha valaki hiányzik, és teljes nevén megnevezi azt. Teljes alakos fényképén és a saját testén is megmutatja a testrészeit. Képes elmondani néhány külső tulajdonságát (barna haj, barna szem, alacsony lány) Tudja, hogy mennyi idős.
- Emlékezete jó, a már ismert feladatokat képes elvégezni kevés segítséggel is. Verseket, mondókákat, énekeket nagyon könnyen megtanul. Sok, az ünnepkörökhöz köthető dalt ismer. Kártyás segítség mellett el tudja sorolni a hét napjait, a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket, az évszakokat, a hónapokat.
- Különbséget tud tenni a hétköznapi és a hétvége között.
- Kártyás napirendjét ismeri, követi, és azon jól tud tájékozódni.
- Néha rugalmatlan a feladatvégzésében, a napi rutinok során. Sokszor hangot ad nem tetszésének, ha számára túl nehéz és megerőltető feladatot kell megoldania.
- A mindennapi tevékenységek során használt tárgyait, eszközeit felismeri. Étkezésnél kiválasztja a saját tányérját és poharát.
- Absztrakciós képessége gyenge, értelmi képességeinek korlátai miatt.

FEJLESZTŐ GONDOZÁSI HELYZETEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Szobatisztasága kialakult.
 - A kitett folyamatára segítségével képes önállóan kezét és fogát mosni. Rendeltetésszerűen használja a törölközőt, felismeri a sajátját.
 - Csak fizikai segítséggel tud öltözni és vetkőzni, ebben nagymértékben közrejátszik mozgásának akadályoztatása.
 - Jó étvágya van, nem válogatós. Tudja az evőeszközöket használni az étkezések során.
- Szalvétát használ.
- Szépen, tisztán és nagyon lassan étkezik. PECS- kártya segítségével választ a felkínált ételek és italok közül.

- Fogai nincsennek túl jó állapotban.
- A gondozók a fürdetik és mossák a haját, ő pedig legtöbbször (a hangulatától függően) együttműködő.

MOTOROS KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

-”K” egy erősebb testalkattal rendelkező, gyenge állapotban lévő fiatal, mozgásában korlátozott, mozgásszervei betegségei vannak.

- Speciális cipőt hord.
- Születése után agyvérzést szenvedett, amely maradandó egészségi károsodást okozott, egyik oldalon részleges bénulást. Lassabb, és gyengébb az egyik oldala, az izomerő csökkenése miatt.

Sántítva, bizonytalanul jár, és egyensúlyzavarai vannak.

- Sokszor fáj a lába. A konduktor általi rendszeres speciális átmozgatás, masszírozás jó hatással van az állapotára.
- Nehezen és rövid ideig bírja a fizikai megterhelést, hamar kifárad. Rövid távokat tud megtenni sétálva.
- Mozdulásos feladatokba képességei szerint vesz részt, teljes fizikai segítségre van szüksége.
- Általában együttműködő, ám nagyon bizonytalan, és félénk. Képes kivárni a sorát.
- Mindig keresi azt a tereptárgyat, amibe meg tud kapaszkodni, vagy pedig az őt segítőbe karol bele.
- Sokszor előfordul, hogy nem veszi észre az útjába került akadályokat és nekimegy. Könnyen megbotlik, ha nyílt terepen megváltozik az út szerkezete, emelkedő vagy lejtő van.
- Lépcsőn kapaszkodva, nehezen tud közlekedni.
- Az órákon a már általa megismert tornaszereket segítség mellett a rendeltetésüknek megfelelően képes használni.
- A vesztibuláris ingereket nehezen fogadja el, állapotából adódó egyensúlyzavara miatt.

Nagyméretű fészekhintában biztonságban érzi magát, ha ül mellette valaki..

- Taktilis-haptikus észlelésére az a jellemző, hogy az érintést elfogadja, de ő maga nem kezdeményez ilyenféle kapcsolatot. Udvari séta alkalmával belekarol az őt segítő pedagógusba, mert így félelmei csökkennek.
- Jól foglalkoztatható olyan fejlesztő játékokkal ahol tárgyakat kell különböző szempontok (több szín, különböző méret vagy forma) szerint szétválogatni. Képes több szempont alapján önállóan szortírozni.
- Saját akaratából csak az ép kezét használja. Ha tevékenység közben kívülről kontrolláljuk akadályoztatjuk az ép kezét, akkor átvált a sérült kezére. Ebben a helyzetben hamar feszültté válik, mert csak lassan és nehezen tud dolgozni.
- Képes zsebkendőt, szalvétát széttépni. Vastag vonalhatárral ellátott színezőt, zsírkrétával, ceruzával ki tud színezni. Tud ragasztani, nyomdázni, papírlapot hajtogatni. Nagyméretű fagyöngyöt cipőfűzőre felfűz, majd leszed. Persze ezeket a tevékenységeket csak nagymértékű fizikai segítséggel végzi.
- Testrészeket megmutatja, képek segítségével egyeztetni. Saját magán is jól tájékozódik.
- Az oldali differencia kialakult.
- Szeret kint lenni az udvaron. Mivel számára a mozgás nagyon fárasztó, nem igazán szeret sétálni.

SZOCIALIZÁCIÓ VISELKEDÉS JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Az én tudata kialakult. Saját magát fényképről is felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kérésre kézfogással, teljes nevén bemutatkozik, köszön. Személyes adatait felsorolja.
- Az intézményben dolgozókat, a hálótermében lakó társait, a lány osztályon élő fiatalokat, az osztálytársait név szerint beazonosítja fényképről, és az ott élő embereket is. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Tudja, hogy melyik az ő helye az osztályteremben, felismeri saját eszközeit. (ÉN-könyv, választó, napirendi mappák, törölköző, pohár, tányér stb..)

- Társaival bizarr módon teremt kapcsolatot, ütögeti őket. (ezzel szeretné felhívni magára a többiek figyelmét) Az őt körülvevő felnőttekkel is (pedagógusok, gondozók) szívesen beszélget, ha ehhez megfelelő hangulatban van.
- „K” kisgyermek kora óta intézményi keretek között él. Szülei nem látogatják, családjával semmiféle kapcsolata nincs.
- Kedvenc időtöltése, a színes újságok, nagy áruházak szórólapjainak nézegetése, lapozgatása. Szívesen nézegeti a fényképeit az ÉN-könyvében.
- Nagyon szereti a snoezelen foglalkozásokat, azon belül is a vízágy a kedvenc helye. Itt zenét hallgatva jól el tud lazulni, meg tud nyugodni.
- Idegenekkel szemben félénk és visszahúzódó.
- Rugalmasan tudja kezelni a tevékenységváltásokat és azok időrendbeli sorrendjét. A vizuális segítséget szívesen és jól használja.
- Viselkedését nagyban befolyásolja az aktuális általános állapota, hangulata. Néha hangos (billeget a padban, hangokat ad ki, nevet minden látható ok nélkül) néha duzzog (Ha valami nem az akarata szerint történik, vagy olyan tevékenységben kell részt vennie, ami számára nem tetsző. Ilyenkor szinte tüntetőleg nem hajlandó interakcióba lépni) néha pedig nagyon csendes.
- Szüksége van a személyre szabott viselkedés és szabálykártyákra, az ilyen helyzetek elkerülése, vagy legalább is az előfordulásának csökkentése miatt.
- Általában szociális és tárgyi jutalmak használatával jól motiválható. Büszke magára, ha megdicsérik, ha zsetont kap.
- Leginkább egyedül szeret tevékenykedni. Nem keresi a társai társaságát.
- Tevékenység választó kártyák segítségével tud önállóan tevékenységet választani az erre kijelölt időkeretben.
- Ha elakad a tevékenységben, nem kér segítséget, megvárja, ameddig a pedagógus észreveszi a problémáját.
- Szeret, kint lenni az udvaron, ám a séta fárasztó számára.
- Nehezen tájékozódik a mikrokörnyezetében.
- Szívesen nagy örömmel vesz részt ünnepeken, rendezvényeken. (intézményi karácsony, húsvét, farsang stb)
- Nagyon szeret zenét hallgatni. Sok dalt ismer. Kedvelt időtöltése az éneklés.

”M” képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.

Név: M

Szül. idő: 2001.05.08.

Diagnózis: Középsúlyos értelmi fogyatékos BNO: F71.0, Autizmus BNO: F84.9

Osztály/ Csoport: Aut-ó csoport

Anamnézis: A fiatal kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekvédelmi központban él. Szüleivel tartja a kapcsolatot, minden hétvégén hazaviszik. Mivel szülei évekkel ezelőtt elváltak, így egyik hétvégét anyánál, másikat apánál tölti. Egypetjű ikerterhességből született, testvére kicsi korában elhunyt leukémia következtében. Van egy enyhe fokban értelmileg sérült nővére, és egy neurotipikus kishúga (a kishúg anyja második házasságából született.)

Általános információk: ”M” beszélő fiatal, ám nagyon nehezen érthető a kommunikációja. Hangképzési zavara, artikulációs nehézség miatt, leginkább csak a magánhangzókat ejti ki. Szókincse nagyon szegény és erősen kötődik az adott helyzethez. Beszédértése gyenge, szüksége van a vizuális, kártyás megsegítésre. Beszédére jellemzőek a repetitíven visszatérő panelek, az echolálás, és a kényszeres oda nem illő megnyilvánulások (nevetés, cuppogás, csattogás, zümmögés) Irányítás, és néha fizikai megsegítés mellett részt vesz az önkiszolgálási feladatokban. Szobatiszta.

A csoportban heti 20 órában vesz részt a tanítási órákon, és egyéni rehabilitációs fejlesztésben is részesül.

Csoportösszetétel a következőképpen alakult: 4 fiatal van a csoportban 2 lány, és 2 fiú.

Többségük autizmus spektrum zavarral él. A gyerekek közül hárman beszélnek (kommunikációjukra nagymértékben jellemző az echolálás), egy pedig nem. A társait, és az őt körül vevő felnőtteket elfogadta. Társaival kapcsolatot nem kezdeményez. A felnőttekhez szívesen közeledik, jól fogadja az érintést, az ölelést. Jól érzi magát a csoportban, ragaszkodik a napirendhez.

Választott felmérő eszköz eredményei, és kiértékelése: Mivel leginkább a mérőeszközök közül a TARC-ot használjuk évek óta így ezt választottam.

Mindennapos tevékenység fő terület összpontszáma: 43/50

Motoros ügyesség fő terület összpontszáma: 45/61

Kommunikáció fő terület összpontszáma: 27/38

Szociális magatartás fő terület összpontszáma: 29/45

Összes nyerspont: 144/194.

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVI KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- A kommunikációja eléggé egyoldalú, csak arra használja, hogy elérje, amit szeretne. Csak a felnőttekkel kezdeményez beszélgetést. Egy-két szavas mondatokat használ, szókinccse nagyon szegény.
- A környezet hangjait felismeri és el tudja különíteni a beszédhangtól. Szeret énekelni, (felismerhető dallamokat énekel, meg tudja jegyezni a gyermekdalok szövegét) Az erre használt dalok kártyáiról felismeri az adott énekeket.
- A beszédszervek állapota ép. Fogai nagyon rossz állapotban vannak, és hiányosak. Feszült állapotában, erősen csikorgatja a fogait.
- A magánhangzókat helyesen, viszont a mássalhangzókat helytelenül ejti ki, vagy pedig egyszerűen kihagyja a szavakból.
- Vizuális támpontokat, szabály és viselkedéskártyát, mobil napirendi kártyát, PECS kártyát használ.
- Több számára már ismer dolog között a PECS kártya segítségével tud választani. Érti a nincs, elfogyott fogalmát.
- Vizuális támogatással, a számára már ismert dolgokról rövid tömondatokban beszél.
- Nevére következetesen hallgat, be tud mutatkozni.

- Rövid, egy utasítást tartalmazó kéréseket megérti, és a már megtanult módon végre tudja hajtani azt.
- Kommunikációs bizarrériák és verbalizmus jellemzik.

KOGNITÍV FUNKCIÓK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Figyelme folyamatos motiválás mellett fenntartható, a kiadott feladat befejezésének idejéig. Külső inger hatására könnyen kizökken a feladathelyzetből. Figyelme szórt, és az erőssége nagymértékben függ az éppen aktuális állapotától.
- „M” kicsi kora óta epilepsziában szenved, sajnos rendszeres gyógyszer szedés mellett is gyakran vannak rohamai. Ezek után a rohamok után szinte azonnal elalszik, és miután felébred sokáig nagyon fáradt. Ilyenkor nem képes a tanulmányi munka végzésére. Sűrűn vannak gyógyszerváltások, adag beállítások, ezek is negatív hatással vannak a kognitív képességeire, és a terhelhetőségére.
- Auditív észlelése jó.
- Vizuális észlelése jó. Tud tárgyat képpel, képet képpel egyeztetni. Szereti a formaegyeztetős játékokat, pakolós, válogatós játékokat. Képes színt-színnel egyeztetni, ismeri a színek elnevezéseit, viszont az elnevezéseket nem tudja az adott színhez rendelni, több évnyi gyakorlás ellenére sem.
- Taktilis-haptikus észlelésére az a jellemző, hogy az érintést kedveli, szeret hozzábújni a felnőttökhöz. Néha ez a bújás kissé erőszakossá válik. (erősen megszorít, nehezen vehető rá hogy elengedjen, minden ok nélkül sokáig „bámul”)
- Szenzoros érzékenység jellemző rá. Mindent megszagol, amit a kezébe vesz, szereti az embereket is szagolgatni. Kedvence a kávé, (ha megérzi az illatát, akkor mindenáron meg akarja szerezni, bár pontosan tisztában van vele, hogy ez tilos számára) jutalomként kávépárnát használunk nála, amit szagolgathat. Szereti a cipőfüzőket, a hosszú fonalakat, cérnát. Rendkívül nyugtató hatással vannak rá ezek a dolgok. Képes a saját cipőjét, ruháját lebontani, hogy megszerezze ezeket a kincseket magának.

- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kézfogással, teljes nevén bemutatkozik. Társainak, az őt körülvevő pedagógusoknak, gondozóknak köszön. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Emlékezete viszonylagosan jó, a már ismert feladatokat képes elvégezni kevés segítséggel is. Verseket, mondókákat, énekeket viszonylag könnyen megtanul. Kártyás segítséggel el tudja sorolni a hét napjait, az évszakokat, a hónapokat.
- Érti, melyik nap megy haza, számon tudja tartani, hogy ki jön érte. Mindig nagyon fél, hogy nem jönnek érte (főleg ha éppen rosszul viselkedett) ilyenkor előfordulnak dühkitörései. Kiabál, borogatja a bútorokat, ugrál, csapkodja az asztalt.
- Kártyás napirendjét ismeri, követi, és azon jól tud tájékozódni.
- Egyre rugalmasabb a feladatvégzésében, a napi rutinok során.
- A mindennapi tevékenységek során használt tárgyait, eszközeit felismeri. Étkezésnél kiválasztja a saját tányérját és poharát. Segít a terítés során.
- Absztrakciós képessége az autizmusából adódóan erősen korlátozott.
- Rendszerezés, párosítás, kategorizálás: Képes kártyákkal (pld: gyümölcsöket, zöldségeket, ételeket, ruhadarabokat, állatokat) egyeztetni, válogatni, párosítani, kiválasztani.

FEJLESZTŐ GONDOZÁSI HELYZETEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Szobatiszta, ilyenféle szándékát előre jelzi. Önállóan használja a WC-t, viszont az ide kirakott folyamatábrát csak felszólításra. Szóbeli segítségnyújtásra szorul.
 - Képes egyedül kezét, fogat mosni. Rendeltetésszerűen használja a törölközőt.
 - Tud önállóan vetkőzni, öltözni és cipőt váltani is. (cipőt kötni nem tud)
 - Jó étvágya van, mindent megeszik. Tudja az evőeszközöket használni az étkezések során.
- PECS- kártya segítségével választ a felkínált ételek és italok közül. Sok folyadékot fogyaszt.
- Fogai rossz állapotban vannak.

- A gondozók segítik irányítással, néha fizikai promttal a fürdés, hajmosás során, ő pedig legtöbbször (a hangulatától függően) együttműködő.

MOTOROS KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- "M" egy az átlagosnál erősebb testalkattal rendelkező, nagyon magas fiatal, mozgásában semmilyen szempontból nem korlátozott, mozgásszervei betegségei nincsenek.
- Kevés ideig terhelhető, és hamar ki akar lépni a feladathelyzetekből. Ez abból adódik, hogy amellet, hogy figyelme kevés ideig köthető le, az érdeklődési köre is nagymértékben beszűkült, továbbá betegsége (epilepszia) és az erre szedett gyógyszerek is erősen hatnak az állapotára. - Mozgásnevelés foglalkozásokon sokszor kilép a feladathelyzetből, nem mindig együttműködő. A napirendi kártya, és a képes mobil kártya segítségével viszont terelhető a figyelme. Jól motiválható előre megbeszélt jutalomrendszerrel használva.
- Nehezen várja ki a sorát, sokszor türelmetlen a társaival szemben.
- Az órákon a már általa megismert tornaszereket rendeltetésüknek megfelelően képes használni.
- A vesztibuláris ingereket elfogadja. Saját tengelye körül forog, gurul, egyensúlyozva jár. Szeret hintázn.
- Taktilis-haptikus észlelésére az a jellemző, hogy az érintést kedveli, szeret hozzábújni a felnőttöz. Néha ez a bújás kissé erőszakossá válik. (erősen megszorít, nehezen vehető rá hogy elengedjen, minden ok nélkül sokáig „bámul”)
- Szereti, azokat a feladatokat ahol tárgyakat kell különböző szempontok (több szín, különböző méret vagy forma) szerint szétválogatni. Egyik kedvenc fejlesztő játéka a „Colorama” Képes zsebkendőt, szalvétát széttépni. Vastag vonalhatárral ellátott színezőt, zsírkrétával, ceruzával ki tud színezni. Nagyméretű fagyöngyöt cipőfűzőre egyedül felfűz, majd leszed.
- Főbb testrészeket kérésre megmutatja, képek segítségével egyeztet. Saját magán is jól tájékozódik.
- Az oldali differencia kialakult.

- Szeret sétálni, kint lenni az udvaron. Régebben nyílt terepen, az utcán is sétáltunk (a biztonság kedvéért az összekulcsolt kezünk egy sállal össze volt kötve) Sajnos ma már csak a biztonságot nyújtó intézményi kertben tudunk sétálni, az egyre jobban elhatalmasodó viselkedésromlás miatt.

SZOCIALIZÁCIÓ VISELKEDÉS JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kézfogással, teljes nevén bemutatkozik. Társainak, az őt körülvevő pedagógusoknak, gondozóknak köszön. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.

-Felismeri, megkülönbözteti, a saját helyét az osztályteremben, kiválasztja a saját eszközeit a többieké közül (ÉN-könyv, választó, napirendi mappák, törölköző, pohár, tányér stb..) -Saját nevét felismeri ha szólítják, és arra a tanult módon reagál.

- Társaival nem igazán keresi kapcsolatot, néha a mellette ülőt nevén szólítja. (mintegy felfedezve, hogy ő is ott van) Az őt körülvevő felnőttekkel is (pedagógusok, gondozók) csak a saját szükségleteinek kielégítése érdekében, saját akarata érvényesítése miatt, mondanivalója közlése érdekében lép kapcsolatba. Egyéb helyzetekben nem keresi az emberek társaságát. -Képről felismeri és megnevezi (gyakran teljes nevükön) a társait, a felnőtteket. Láthatóan örül azoknak a személyeknek, akiket szeret. Ezt hangadással, és nevetéssel fejezi ki.

-,M” kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekevédelmi központban él. Szüleivel tartja a kapcsolatot, minden hétfőgén hazaviszik. Mivel szülei évekként elváltak, így egyik hétfőgét anyánál, másikat apánál tölti. Ezeket a heti váltásokat pontosan számon tartja. Érti a napok múlását, és tudja, hogy mikor megy haza. Nagyon várja ezeket az alkalmakat. Visszatérő verbális sztereotípia nála: Apa jön. Anya jön. Fél attól, hogy nem jönnek érte.

- Fényképről felismeri a családtagjait. Szívesen nézegeti a fényképeiket az ÉN-könyvében. - Idegenekkel szemben túlzottan közvetlen, és előfordul, hogy hirtelen erőszakos mozdulatai vannak.
- Felszólítás után köszön, és kezet fog.
- Ragaszkodik a tevékenységek már megszokott sorrendjéhez, bár egyre rugalmasabb. Ezekben segíti őt a napirendi kártya, ezekkel könnyebben vált a tevékenységek között. Viselkedését nagyban befolyásolja az aktuális általános állapota, és a belső késztetései, feszültségi szintje. Az előforduló viselkedési problémái egyre kirívóbbakká váltak az elmúlt időkben. (levegővétel visszatartása, teste feszülése, kényszeres hangos nevetés, fogcsikorgatás, asztal csapkodása, kiabálás, bútorok borogatása).
- Szüksége van a személyre szabott viselkedés és szabálykártyákra, az ilyen helyzetek elkerülése, vagy legalább is az előfordulásának csökkentése miatt. Valamint arra, hogy ezeknek az eszközöknek a segítségével strukturáljuk a teret, az időt, és bejósolhatóvá tegyük számára azt, hogy mi fog történni, ha az éppen aktuális tevékenység véget ért.
- Hangulatától függő, hogy mennyire motiválható, a csapatmunka fogalmát nem érti. Inkább egyedül dolgozik. Irányítás mellett néha párban.
- Autizmusából adódón önállóan nem képes játszani, játékot választani, szüksége van a vizuálisan felkínált segítségre. (tevékenység választó kártyák)
- Ha elakad a tevékenységben, csak ritkán kér segítséget.
- Szeret sétálni, kint lenni az udvaron. Régebben nyílt terepen, az utcán is sétáltunk (a biztonság kedvéért az összekulcsolt kezünk egy sállal össze volt kötve) Sajnos ma már csak a biztonságot nyújtó intézményi kertben tudunk sétálni, az egyre jobban elhatalmasodó viselkedésromlás miatt.
- Viszonylag jól tájékozódik a mikrokörnyezetében.
- Az alap érzelmeket képről, felnőttek, társai arcáról felismeri, tudja őket egyeztetni. Képe utánózni is azokat.
- Érti a szociális és a tárgyi jutalmak jelentését, és szüksége van a dicséretre, az ilyen fajta motivációra. Örül a tanórákon összegyűjtött zsetonoknak, érti a rendszerét, és az értékét.

”K” képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.

Név: „K”

Szül. idő: 1999.07.16

Diagnózis: Súlyos, halmozott fogyatékoság BNO: F 73

Osztály/ Csoport: Aut-ó csoport

Anamnézis: A fiatal lány kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekvédelmi központban él. A törvényes képviselőt nem a szülő látja el. Szüleivel egyáltalán nem tartja kapcsolatot, róluk semmilyen információnk nincs. Hivatalos ügyekben való képviselőtét, kirendelt gondnok látja el. Vele tartjuk a kapcsolatot.

Általános információk: ”K” beszélő fiatal, szívesen beszél (egy-két szavas tömondatokban) szókincse az utóbbi időben sokat fejlődött. Spontán megnyilvánulásai fellelhetők kommunikációjában. (Megdicséri a felnőtt ruházatát. Saját magától elmondja, hogy mi történt egy-egy társával. Beszámol róla, hogy mi volt az előző napi vacsora stb.) Beszédértése jónak mondható, de tanulási helyzetekben szüksége van a vizuális, kártyás megsegítésre. Beszédére jellemzőek a visszatérő panelek, az echolálás. Irányítás mellett részt vesz az önkiszolgálási feladatokban. Nappalra szobatiszta, éjszaka pelenkát visel.

A csoportban heti 20 órában vesz részt a tanítási órákon, és egyéni rehabilitációs fejlesztésben is részesül.

Csoportösszetétel a következőképpen alakult: 4 fiatal van a csoportban 2 lány, és 1 fiú. Többségük autizmus spektrum zavarral él. A gyerekek közül hárman beszélnek (kommunikációjukra nagymértékben jellemző az echolálás), egy pedig nem. A társait, és az őt körül vevő felnőtteket szereti, és ezt viselkedésével is kimutatja. Testi kapcsolatot kezdeményez, de más kezdeményezését sokszor hárítja. Társait, megszólítja őket, előre köszön nekik. Jól érzi magát a csoportban, legtöbbször jó kedve van, sokat mosolyog, jó humorérzéssel rendelkezik.

Választott felmérő eszköz eredményei, és kiértékelése: Mivel leginkább a mérőeszközök közül a TARC-ot használjuk évek óta így ezt választottam.

Mindennapos tevékenység fő terület összpontszáma: 44/50

Motoros ügyesség fő terület összpontszáma: 40/61

Kommunikáció fő terület összpontszáma: 32/38

Szociális magatartás fő terület összpontszáma: 31/45

Összes nyerspont: 149/194.

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVI KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Kommunikációjára jellemző, hogy szívesen beszél (egy-két szavas tömondatokban) szókinccse az utóbbi időben sokat fejlődött, a verbalitás mellett gesztusokat is használ. Spontán megnyilvánulásai fellelhetők kommunikációjában. (Megdicséri a felnőtt ruházatát. Saját magától elmondja, hogy mi történt egy-egy társával. Beszámol róla, hogy mi volt az előző napi vacsora stb.) Beszédértése jónak mondható, de tanulási helyzetekben szüksége van a vizuális, kártyás megsegítésre. Beszédére jellemzőek a visszatérő panelek, az echolálás.
- Szeret a foglalkozásokon részt venni, legtöbbször aktívan dolgozik, teljesítményét erősen befolyásolja hangulata.
- A környezet hangjait azonosítja és el tudja különíteni a beszédhangtól. Nem szereti a hangos, hirtelen zajokat, nagyon fél tőlük. Ilyenkor sírva fakad, és a felemelt keze mögé bújik. Szeret énekelni, (felismerhető dallamokat énekel, meg tudja jegyezni a gyermekdalok szövegét) Az erre használt dalok kártyáiról felismeri az adott énekeket.
- A beszédszervek állapota ép. Néha nehezebbé esik kontrollálni a nyálazását.
- Képes kérdéseket feltenni az éppen aktuálisan történő dolgokkal kapcsolatban.
- Vizuális támpontokat, szabály és viselkedéskártyát, mobil napirendi kártyát, PECS kártyát használ.

- Több számára már ismer dolog között a PECS kártya segítségével tud választani. Érti a nincs, elfogyott fogalmát.
- Vizuális támogatással, a számára már ismert dolgokról rövid tömondatokban beszél.
- Nevére következetesen hallgat, be tud mutatkozni. Köszön a napszakoknak megfelelő üdvözlési formulával. Képes magáról információt megosztani kérdések segítségével.(beazonosítja nemiségét, elmondja hajszínét, szemszínét, hogy milyen magas stb.) El tudja mondani az osztálytársai nevét, néha segít, nekik a feladatok elvégzésénél. Kedvesen viselkedik az osztálytársaival. Nagyon jó humorérzéke van.
- Rövid, egy utasítást tartalmazó kéréseket megérti, és a már ismert módon végre tudja hajtani azt.
- Szemkontaktust csak rövid ideig, és csak kérésre vesz fel.
- Kommunikációs bizarrériák és verbalizmus enyhe tünetei jellemzik.

KOGNITÍV FUNKCIÓK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Figyelme egyre több ideig fenntartható. Nagyon lassú tempóban dolgozik, akkor is ha érti és meg tudja oldani az adott feladatot.. A külvilágból érkező zaj könnyen kizökkenti a feladathelyzetből. (az erős zajoktól megretten és sírva fakad, a számára tetsző zajok esetében pedig felemeli a mutatóujját, és azt ismételve, hogy: -Ha, ha!)
- „K” került be a fiatalok közül legkésőbb a csoportba. Előtte egyéni fejlesztés keretein belül, két személyes helyzetben volt foglalkoztatva, heti három órában. Jól be tudott illeszkedni, elfogadja a csoport szabályait, napi rutinját. Az új ismereteket könnyen befogadja, érdeklődő. Legtöbbször jól irányítható. Örül, ha megdicsérik, és nagyon rosszul esik neki, ha valamiért leszidják, elmarasztalják.
- Auditív észlelése jó. Érzékeny a zajokra. Minden számára idegen helyzet megrémiszi. - Vizuális észlelése jó. Tud tárgyat képpel, képet képpel egyeztetni. Szereti a formaegyeztető játékokat, pakolás, válogatós játékokat. Képes színt-színnel egyeztetni, ismeri a színek elnevezéseit, viszont az elnevezéseket sok hibát vétve rendelni a megfelelő színhez.

- Taktilis-haptikus észlelésére az a jellemző, hogy amennyiben ő kezdeményez érintést, ölelést, akkor jól érzi magát a helyzetben, de más kezdeményezését legtöbbször elutasítja.
- Szenzoros érzékenység jellemző rá. Zajokra érzékeny leginkább. Minden változás könnyen felzaklatja. (Pl: nem szereti, ha felmosnak, és vizes a talaj.)
- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kézfogással, teljes nevén bemutatkozik, a tanult mozdulatokat, gesztusokat használja. Társait, az őt körülvevő pedagógusokat, gondozókat üdvözli. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Mechanikusan képes számlálni.
- Emlékezete viszonylagosan jó, a már ismert feladatokat képes elvégezni kevés segítséggel is. Verseket, mondókákat, énekeket viszonylag könnyen megtanul. Kártyás segítséggel el tudja sorolni a hét napjait, a napszakokat és a hozzá kapcsolódó tevékenységeket, az évszakokat, a hónapokat. Különbséget tesz hétköznapi és hétvége között.
- Kártyás napirendjét ismeri, követi, és azon jól tud tájékozódni.
- Egyre rugalmasabb a feladatvégzésében, a napi rutinok során.
- A mindennapi tevékenységek során használt tárgyait, eszközeit felismeri. Étkezésnél kiválasztja a saját tányérját és poharát. Segít a terítés során. A társainak is szívesen megteríti. Tud kérni, véleményt alkotni, türelmesen várakozni. (Pl: Kérek még inni! Finom a keksz!)
- Absztrakciós képessége az értelmi képességeinek sérüléséből adódóan erősen korlátozott. - Vizuális támogatás mellett képes kedvenc időtöltéséről, ételeiről, italairól beszélni, egy-két szavas mondatokat használva.
- Rendszerezés, párosítás, kategorizálás: Képes kártyákkal (pld: gyümölcsöket, zöldségeket, ételeket, az évszakoknak megfelelő ruhadarabokat, állatokat) egyeztetni, válogatni, párosítani, kiválasztani. El tudja mondani, kártyás segítséget használva, az aznapi időjárás jellemzőit.

FEJLESZTŐ GONDOZÁSI HELYZETEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Nappalra szobatiszta, ilyenféle szándékát előre szóban jelzi. Éjszaka pelenkát visel. Önállóan használja a WC-t. Szóbeli segítségnyújtásra szorul, a kikészített folyamatábrán mutatni kell az éppen következő lépést.
- Verbális és vizuális segítséggel tud kezét, fogat mosni. Rendeltetésszerűen használja a törölközőt. Megtalálja a helyét, és egyedül visszateszi.
- Vetkőzésben, öltözésben kevés segítségre szorul. Cipőt tud váltani. (cipőt kötni nem tud) - Étvágya jónak mondható, mindent megeszik. Gyorsan, sietve eszik, betömi szájába az ételt, előfordul, hogy emiatt köhög is. Iváskor is gyakran rá kell szólni, hogy lassabban fogyassza el a folyadékot. Tudja az evőeszközöket használni az étkezések során. PECS- kártya segítségével választ a felkínált ételek és italok közül. Kérését, választását szóban is kifejezi.
- A gondozók segítik irányítással, néha fizikai promttal a fürdés, hajmosás során, ő pedig általában együttműködő.

MOTOROS KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- "K" egy átlagos testalkattal rendelkező, magas, általános állapotban lévő fiatal lány, (erősen fiús megjelenésű, hormonproblémái miatt) mozgásában semmilyen szempontból nem korlátozott, mozgásszervei betegségei nincsenek.
- Jól terhelhető, szóbeli, és néha fizikai segítséggel elvégzi a tornagyakorlatokat a foglalkozásokon.
- Jól motiválható, tárgyas és szociális jutalmak alkalmazásával. Szépen dolgozik az órákon, viszont egyes tornaszerek használatától fél. A napirendi kártya, és a képes mobil kártya segítségével terelhető a figyelme.
- Képes türelmesen kivárni azt, hogy ő következzen a sorban.
- Tudja, hogy melyik tornaeszközt hogyan és mire kell használni.
- A vesztibuláris ingereket nehezen viseli el. Sok minden ellen tiltakozik, ilyenkor szóban hangot is ad nemtetszésének. Kezei mögé bújik, vagy "repked" a végtagjaival, néha sírni is kezd. Szeret hintázní, de csak fészekhíntán, és abban az esetben, ha ül mellette valaki. - Taktilis-haptikus észlelésére az a jellemző, hogy amennyiben ő kezdeményez érintést, ölelést, akkor jól érzi magát a helyzetben, de más kezdeményezését legtöbbször elutasítja.

- Minden területen nagyon lassú a munkatempója. A feladatok elvégzésekor, mozdulat közben megáll, és úgy marad a keze. Sokat kell noszogatni, biztatni. Azokat a feladatokat ahol tárgyakat kell különböző szempontok szerint szétválogatni, el tudja végezni, kevés hibával, viszont mindig nagyon le van maradva a többiektől. Képes zsebkendőt, szalvétát széttépni. Vastag vonalhatárral ellátott színezőt, zsírkrétával, ceruzával ki tud színezni. Nagyméretű fagyöngyöt cipőfűzőre felfűz, majd felszólításra le is szed.
- Főbb testrészeket kérésre megmutatja, képek segítségével egyeztetni. Saját magán is jól tájékozódik.
- Az oldali differencia kialakult.
- Szeret sétálni, kint lenni az udvaron. Ilyenkor barátságosan üdvözlí a többi kint lévő lakót, néha meg is szólítja őket, vagy pár szóval mesél valamit róluk.

SZOCIALIZÁCIÓ VISELKEDÉS JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Kézfogással, teljes nevén bemutatkozik, a tanult mozdulatokat, gesztusokat használja. Társait, az őt körülvevő pedagógusokat, gondozókat üdvözlí. A napszaknak megfelelően köszön. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Felismeri, megkülönbözteti, a saját helyét az osztályteremben, kiválasztja a saját eszközeit a többieké közül (ÉN-könyv, választó, napirendi mappák, törölköző, pohár, tányér stb..) Nem okoz számára gondot, ha a megszokottól eltérő helyre kell leülnie.
- Saját nevét felismeri, ha szólítják, és arra a tanult módon válaszol.
- Társaival gyakran kezdeményez kapcsolatot, a nevükön szólítja őket, valamit megjegyez velük kapcsolatban. Láthatóan örül azoknak a személyeknek, akiket szeret. A felnőttekkel is nagyon barátságos, többször elmondja, hogy szeret, kéri, hogy fogjuk meg a kezét.
- Szemkontaktust csak rövid ideig, és csak kérésre vesz fel.
- „K” kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekvédelmi központban él. Családjával nincs semmiféle kapcsolata.
- Szívesen nézegeti szabadidejében a fényképeit az ÉN-könyvében.
- Szeret mesekönyvet, színes képeket nézegetni. A neki tetsző dolgokra másoknak is felhívja a figyelmét.

- Idegenekkel szemben tartózkodó, viszont kíváncsi is rájuk.
 - Felszólítás után köszön, és kezet fog.
 - Jól, rugalmassággal áll hozzá napi tevékenységekhez, az alkalomadtán fellépő változásokat tudja kezelni. Ezekben segítségére van a napirendi kártya is. Legtöbbször jó hangulatban van, mosolygós. Szeret viccelődni.
 - Jól motiválható, a csapatmunka fogalmát nem érti. Inkább egyedül dolgozik. Irányítás mellett néha párban is.
 - Tevékenységválasztó kártyákat használva el tudja dönteni, hogy mit szeretne csinálni. Képes választani több felkínált lehetőség közül.
 - Ha elakad a tevékenységben, szóban segítséget kér.
- Kedvelt időtöltése a zenehallgatás, és az éneklés is. A már ismert dalokat, énekeket szívesen előadja, vizuális megsegítés mellett (dalok kártyái). Ilyenkor ritmusra tapsol, vagy a padot üti.
- Snoezelen terápia közben jól el tud lazulni, néha el is alszik.
- Kissé fél a kinti időtöltéstől az előforduló zajok miatt (autó, fűnyíró, porszívó, hangos kiabálás, kutyaugatás) Járása imbolygó, és a kezeit is gyakran az arca elé helyezi, ezért fokozott odafigyeléssel, fizikai segítséggel és bátorítással tud csak működni a séta az ő esetében.
 - Nem szívesen vesz részt rendezvényeken, ünnepségeken. Pánikkal reagál az olyan helyzetekre, ahol egyszerre együtt sok ember tartózkodik.
 - Viszonylag jól tájékozódik a mikrokörnyezetében.
 - Az alap érzelmeket képről, felnőttek, társai arcáról csak segítséggel ismer fel. Az árnyaltabb érzelmek nehézséget jelentenek számára.
 - Érti a szociális és a tárgyi jutalmak jelentését, és szüksége van a dicséretre, az ilyen fajta motivációra. Örül a tanórákon összegyűjtött zsetonoknak, érti a rendszerét, és az értékét.
- Láthatóan nagyon rosszul esik neki, ha valamiért elmarasztalják.

”A” képességeinek átfogó leírása, témák részletes kifejtése.

Név: „A”

Szül. idő: 2000.02.14.

Diagnózis: Súlyos, halmozott fogyatékoság BNO: F72

Osztály/ Csoport: Aut-ó csoport

Anamnézis: A fiatal kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekvédelmi központban él. Szülei évekként ezelőtt elhunytak. Egy nővére van, aki nem tartja vele a kapcsolatot. Érdekképviselőjét hivatalos gondnok látja el.

Általános információk: ”A” nem beszélő fiatal, hangadással, gesztusokkal, kommunikációs kártyákkal kommunikál. Beszédértése megfelelő, kérdésekre adekvátan reagál. Szívesen dúdolászik. Aktívan részt vesz a foglalkozásokon, jól motiválható, általában nyugodt, jó kedélyű. Mozdulatai gyorsak, kapkodóak. Szobatisztasága nem alakult ki, jelzései sincsenek.

A csoportban heti 20 órában vesz részt a tanítási órákon, és egyéni rehabilitációs fejlesztésben is részesül.

Csoportösszetétel a következőképpen alakult: 4 fiatal van a csoportban 2 lány, és 2 fiú.

Többségük autizmus spektrum zavarral él. A gyerekek közül hárman beszélnek (kommunikációjukra nagymértékben jellemző az echolálás), egy pedig nem. A társait, és az őt körül vevő felnőtteket elfogadta. Társaival kapcsolatot nem kezdeményez. A felnőttekhez szívesen közeledik, a kezüket megérintve, vagy mutogatva. Az ölelést hárítja, szemkontaktust csak ritkán vesz fel. Jól érzi magát a csoportban, ragaszkodik a napirendhez.

Választott felmérő eszköz eredményei, és kiértékelése: Mivel leginkább a mérőeszközök közül a TARC-ot használjuk évek óta így ezt választottam.

Mindennapos tevékenység fő terület összpontszáma: 34/50

Motoros ügyesség fő terület összpontszáma: 46/61

Kommunikáció fő terület összpontszáma: 17/38

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NYELVI KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- "A" nem beszélő fiatal, hangadással, gesztusokkal, kommunikációs kártyákkal kommunikál. Beszédértése megfelelő, kérdésekre adekvátan reagál. Kezével rámutat arra, amit szeretne. Gyakran funkció nélküli sztereotip mozdulatokként is megjelenik nála a mutogatás.
- A környezet hangjait felismeri és el tudja különíteni a beszédhangtól. Minden a külvilágból hirtelen érkező hang kizökkenti a feladathelyzetből. Szívesen dúdolászik. (felismerhető dallamokat ad elő, nagyon szereti a karácsonyi, téli gyerekdalokat.) Nembeszélő fiatalként nagyon meglepő, hogy egy mondatot mégis teljesen tisztán és érthetően kimond a karácsonyi ünnepkör alatt: Hull a pelyhes fehér hó!
- Az erre használt dalok kártyáiról felismeri az adott énekeket.
- Kérésre, után mondással, próbálkozik a szavak első szótagjának kimondásával.
- Fejbólintással az igent és a nemet ki tudja fejezni.
- A beszédszervek állapota ép. A nembeszélésnek idegrendszeri okai vannak. Fogai rossz állapotban vannak, sokszor fájnak neki.
- Vizuális támpontokat, szabály és viselkedéskártyát, mobil napirendi kártyát, PECS kártyát használ.
- Több számára már ismer dolog között a PECS kártya segítségével tud választani. A választásban azonban elég rugalmatlan. Figyelmeztetni kell rá, hogy választhat, változtathat. Érti a nincs, elfogyott fogalmát. Visszaautasítani csak kártyás segítséggel, és verbális megsegítéssel képes.
- Nevére következetesen hallgat. A már megtanult gesztusokkal köszönetre válaszol.
- Rövid, egy utasítást tartalmazó kéréseket megérti, és a már meg tanult módon végre tudja hajtani azt.
- Kommunikációs bizarrériák és verbalizmus kis mértékben jellemzik.
- Gyakran ad ki zümmögő, morgó hangokat.

- Szemkontaktust csak ritkán, és csak rövid ideig vesz fel.

KOGNITÍV FUNKCIÓK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Várja a tanulási helyzeteket, aktív a foglalkozások alkalmával. Figyelme viszonylag sokáig fenntartható. Általában ügyel arra, hogy a munkáját jól végezze el. A szociális és a tárgyas motiváció erősen hat a teljesítményére.
- Minden a külvilágból hirtelen érkező hang, vagy változás könnyen kizökkenti a feladathelyzetből. Szereti a természeti jelenségeket figyelni (pl. a falevelek mozgását, amint fújja őket a szél) Teljesen elrévedezik ilyenkor.
- Auditív észlelése megfelelő. Nem szeretni a hangos zajokat.
- Vizuális észlelése jó. Tud tárgyat képpel, képet képpel egyeztetni. Szereti a formaegyeztetős játékokat, pakolás, válogatós játékokat. Képes színt-színnel egyeztetni, viszont az elnevezéseket nem tudja az adott színhez rendelni,(a saját színét kivéve) több évnyi gyakorlás ellenére sem. Sokszor nagyon bizonytalan a feladatok elvégzése során, akkor is, ha egyébként meg tudja oldani azokat.
- Képes válogatni, csoportosítani, szortírozni, főfogalom alá rendezni előre megadott elemeket. (ruhadarabok, férfi-nő, alapérzelmek, ruhadarabok, zöldségek, gyümölcsök, virágok, ételek, italok, általa ismert emberek-szociális kapcsolatainál, időjárás elemei, napirendi kártyák stb.)
- Taktilis-haptikus észlelésére jellemző, hogy az érintést csak abban az esetben tűri el, ha ő kezdeményezi, és akkor is csak a felnőtt kezét érinti meg egy pillanatra. Nem szereti, ha meg simogatják, megölelik. Látványosan elhúzódik ezekben a helyzetekben.
- Szenzoros érzékenység nem jellemző rá.
- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Észreveszi és jelzi, ha valaki hiányzik. Kézfogással, gesztusokkal, mozdulatokat használva bemutatkozik. Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Előmutatás után, képes pár percig önállóan dolgozni. Emlékezete jó, a már tanult feladatokat képes elvégezni kevés segítséggel is. Verseket, mondókákat, énekeket kártyáról felismer. Kártyás segítséggel megmutatja a hét napjait, az évszakokat, a hónapokat. A különböző évszakokban használatos öltözetet kiválasztja.

- A nemiségét néha nehezen tudja beazonosítani. Férfi-nő kártyák válogatásakor sok hibával dolgozik.
 - Néha előfordul, hogy károkat okoz az ápolási osztályon. Vagy unatkozik ezekben a helyzetekben, vagy a kíváncsiság viszi bele ilyen cselekményekbe. (Eltört szándékosan egy lámpát. Leszedte a csap tekerő gombját, és csak nehezen tudták elzárni a kinyitott csapot. stb)
 - Kártyás napirendjét ismeri, követi, és azon segítséggel tájékozódik.
 - Egyre rugalmasabb a feladatvégzésében, a napi rutinok során.
 - A mindennapi tevékenységek során használt tárgyait, eszközeit felismeri, beazonosítja.
- Étkezésnél kiválasztja a saját tányérját és poharát. Segít a terítés során.
- Absztrakciós képessége az értelmi képességeiből adódóan erősen korlátozott.

FEJLESZTŐ GONDOZÁSI HELYZETEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Szobatisztasága nem alakult ki szándékát előre nem jelzi.
 - Semmilyen testi szükségletét nem jelzi önállóan.
 - Képes egyedül kezét, fogat mosni, a folyamatára nagy segítség számára ezekben a tevékenységekben. Rendeltetésszerűen használja a törölközőt.
 - Kis segítség mellett tud önállóan vetkőzni, öltözni és cipőt váltani is. (cipőt kötni nem tud)
 - Jó étvágya van, mindent megeszik. Tudja az evőeszközöket használni az étkezések során. PECS- kártya segítségével választ a felkínált ételek és italok közül. A választásban azonban elég rugalmatlan. Figyelmeztetni kell rá, hogy választhat, változtathat. Érti a nincs, elfogyott fogalmát. Visszautasítani csak kártyás segítséggel, és verbális megsegítéssel képes.
- Habzsolva, gyorsan eszik, hajlamos rá, hogy betömje az elébe tett ételt. Gyakran kell figyelmeztetni a szalvéta használatára. Nagyon kevés a folyadék igénye. Szívesen segít az asztal megterítésében, a sajátjai mellett a társai étkezéshez használt eszközeit is felismeri.
- Fogai rossz állapotban vannak, gyakran fájnak neki.
 - A gondozók segítik irányítással, néha fizikai promttal a fürdés, hajmosás során, ő pedig általában együttműködő.

MOTOROS KÉPESSÉGEK

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

-”A” egy vékony testalkattal rendelkező, alacsony, általános állapotban lévő fiatal, mozgásában semmilyen szempontból nem korlátozott, mozgásszervei betegségei nincsenek.

-Jól terhelhető, szereti a mozgásos feladatokat, mivel nagy a mozgásigénye.

- Mozgásnevelés foglalkozásokon szívesen és tevékenyen vesz részt. Sok tornaszert már egyedül is képes használni. Jól motiválható előre megbeszélt jutalomrendszert használva.

Látványosan örül, ha dicséretben részesül.

- Türelmesen kivárja a sorát, társaival általában kedvesen barátságosan viselkedik.

- A vesztibuláris ingereket elfogadja. Saját tengelye körül forog, gurul, egyensúlyozva jár.

Szeret hintázn.

-Taktilis-haptikus észlelésére jellemző, hogy az érintést csak abban az esetben tűri el, ha ő kezdeményezi, és akkor is csak a felnőtt kezét érinti meg egy pillanatra. Nem szereti, ha meg simogatják, megölelik. Látványosan elhúzódik ezekben a helyzetekben.

-Jól el tud mélyülni azokban a feladatokban, ahol tárgyakat kell több különböző szempont szerint szétválogatni. Egyik kedvenc fejlesztő játéka a „Colorama” Képes zsebkendőt, szalvétát széttepni. Vastag vonalhatárral ellátott színezőt, zsírkrétával, ceruzával ki tud színezni.

Nagyméretű fagyöngyöt cipőfűzőre egyedül felfűz, majd leszed.

- Egész évben nagyon várja a karácsonyt, hatalmas örömet okoz neki a karácsonyi dekoráció készítése.

-Főbb testrészeket kérésre megmutatja, képek segítségével egyeztet. Saját magán is jól tájékozódik.

-Az oldali differencia kialakult.

- Szeret sétálni, kint lenni az udvaron. Teljesen lenyűgözi a természetes környezet. Érdeklődve figyeli a virágokat, a fákat, a természeti jelenségeket. Viszont az állatoktól fél. (kutya, macska)

Nagyon várja a napnak azt a részét, amikor kint lehet.

SZOCIALIZÁCIÓ VISELKEDÉS JÁTÉK ÉS SZABADIDŐ

A Gyógypedagógiai megfigyelési vizsgálat eredményei:

- Az én tudata kialakult. Saját fényképét felismeri, kiválasztja az osztálytársai fényképei közül. Észreveszi és jelzi, ha valaki hiányzik. Kézfogással, gesztusokkal, mozdulatokat használva bemutatkozik. Általában mosollyal üdvözl mindenkit, örül az embereknek. Örömét a két keze ökölbe szorításával, és az arcához érintésével fejezi ki.
- Teljes alakos fényképén megmutatja a testrészeit, és a saját testén is megmutatja azokat.
- Előmutatás után, képes pár percig önállóan dolgozni. Emlékezete jó, a már tanult feladatokat képes elvégezni kevés segítséggel is. Verseket, mondókákat, énekeket kártyáról felismer. Kártyás segítséggel megmutatja a hét napjait, az évszakokat, a hónapokat. A különböző évszakokban használatos öltözetet kiválasztja, azokat beazonosítja a saját viselt ruháival. - Tudja, hogy melyik az ő helye az osztályteremben, kiválasztja a saját eszközeit a többieké közül (ÉN-könyv, választó, napirendi mappák, törölköző, pohár, tányér stb..)
- Saját nevét felismeri, ha szólítják, és arra a már ismert gesztusokkal, kézmozdulatokkal felel.
- Társaival ritkán keres kapcsolatot, ilyenkor feléjük mutat, megbökdösi őket. Az őt körülvevő pedagógusokkal, gondozókkal szívesen kapcsolatba lép. Az ápolási osztályon kisebb rábízott feladatokat örömmel elvégez.
- Képről felismeri a társait, a felnőtteket. Tudja, hogy melyik fiatal, melyik hálóteremben lakik. Láthatóan örül azoknak a személyeknek, akiket szeret. Ezt hangadással, és nevetéssel fejezi ki.
- „A” kisgyermek kora óta a Szociális és Gyermekvédelmi központban él. Szülei évekkal ezelőtt elhunytak. Édesanyja tartotta vele a kapcsolatot, amikor még élt. Ezekről a találkozásokról vannak fényképei az ÉN-könyvében, amelyeket nagy örömmel nézeget. Egy nővére van, aki nem tartja vele a kapcsolatot.
- Idegenekkel szemben kissé félénk.
- A tevékenység váltásokban egyre rugalmasabb. A csoport szabályait betartja, jól irányítható. Fontos számára a szociális és a tárgyas dicséret. (Figyeli a táblán, hogy mennyi zsetont gyűjtött, és mikor fog kigyúlni a kellő mennyiség) Boldoggá teszi, és büszke rá, ha meg tudja oldani a számára kijelölt feladatokat.
- Vizuális és verbális irányítás mellett sok ideig tud foglalatoskodni egy feladattal.

- Jól motiválható (a legjobban, a csoportban)
- Képes arra, hogy megvárja, ameddig ő kerül sorra egy adott tevékenységben.
- Kedvenc szabadidős tevékenységei közé tartozik a mesekönyvek nézegetése, a zenehallgatás, de szívesen néz TV-t is.
- Ha elakad a tevékenységben, előfordul, hogy segítséget kér.
- Szeret sétálni, kint lenni az udvaron. Teljesen lenyűgözi a természetes környezet. Érdeklődve figyeli a virágokat, a fákat, a természeti jelenségeket. Viszont az állatoktól fél. (kutya, macska)
Nagyon várja a napnak azt a részét, amikor kint lehet.
- Nagyon szereti a snoezelen foglalkozásokat, azon belül is a vízágy a kedvenc helye. Itt zenét hallgatva jól el tud lazulni, meg tud nyugodni, néha el is alszik.
- Szívesen nagy örömmel vesz részt ünnepeken, rendezvényeken. (intézményi karácsony, húsvét, farsang stb)
- Teljesen elvarázsolják az ünnepi dekorációk. Ő maga is szeret ilyeneket készíteni, természetesen fizikai segítséggel.
- Viszonylag jól tájékozódik a mikrokörnyezetében.
- Az alap és az árnyaltabb érzelmeket is, képről, felnőttek, társai arcáról felismeri, tudja őket egyeztetni. Képes utánozni is azokat.

Felhasznált szakirodalom

Fiona Speirs: Ö.T.V.E.N. Önismeret, Társas Viselkedés és Egészségnevelés (Geobook Hungary Kiadó, 2014.) című oktatási program autizmussal élő tanulók számára

Babzsák fejlesztő program (BFP) Útmutató és feladatgyűjtemény autizmus-specifikus kiscsoportos szociális-kommunikációs fejlesztő foglalkozásokhoz. Kapocs Kiadó. Autizmus Alapítvány, 2011.

Dr.Tony Attwood-Kirsten Callesen és Annette Moller Nielsen: A CAT-kit, Kognitív Érzelmi tréning kézikönyv (CAT-kit.com Aps, 2014.)